

Vapaa Ajatteliija

**KOULUJEN
USKONNONHARJOITUS**

**SEKSUAALISET
OIKEUDET**

Neitsytmyytti puhkaistu

Seksuaaliset oikeudet lisääntyneet maallistumisen myötä
s. 6

”Mitä Oulussa tapahtui?”

Tapaus Oulu - oikeusasiamies kouluasialla
s. 10

Terveisiä Islannista

Pohjoismaisen yhteistyön merkeissä
s. 16

”Amerikan vihatuin nainen”

Elokuva-arvostelu
s. 30

Kansikuva:
Kuvaaja: Daisy Heart
Naismalli: Emma Majava
Miesmalli: Honza Procházka

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
Vapaaehtoistyön merkitys ratkaisevaa
Kaj Torkulla
- 4 KOLUMNI • TIETEEN PUOLESTA**
Hyviä uutisia tuonpuoleisesta
Markku Myllykangas
- 5 KOLUMNI • JUMALHARHAT**
Kova jätkä Dan Barker
Robert Brotherus
- 6 VAPAA AJATELIIJA**
Seksuaaliset oikeudet lisääntyneet maallistumisen myötä / seksuaalioikeuksien julistus
Esa Ylikoski
- 9 Päiväkotikysely kertoo muutoksesta**
Jori Mäntysalo
- 10 Tapaus Oulu - oikeusasiamies kouluasialla**
Jori Mäntysalo
- 11 Koulujen ja päiväkotien katsomusvapaus - kehitystä kanteluiden ja kontaktien kautta**
Kari Hännikäinen
- 14 PÄÄSIHTEERIN PALSTA**
ET, uskonnonharjoitus ja ruokarukoiluttaminen
Esa Ylikoski
- 16 VAPAA AJATELIIJA**
Pohjoismaisen yhteistyön merkeissä tulen ja jään maassa
Emma Andersson
- 17 Valtionkirkoista eroaminen 2017**
Jori Mäntysalo
- 18 Heli Astala In Memoriam**
Eero Suorsa
- 18 Heli Astala Turun Vapaa-ajattelijain toiminnassa - poimintoja yhdistyksen arkistoista**
Koonnut Ritva Ahonen
- YHDISTYNEET AJATELIIJAT • YHDISTYKSET TOIMIVAT**
- 19 Jumalattomat Juhlamenot Turussa**
Eero Suorsa ja Ritva Ahonen
- 20 Tampereella Tapahtuu**
JM
- 21 Jumalattomat kesäpäivät Porissa**
- 21 Vabaarit jatkavat Helsingissä**
- 22 Vapaaranta Kotkan edustalla käytettävissä**
Ulla Jalkanen
- 23 Kemin Vapaa-ajattelijain kesäkuulumisia**
- 23 VAPAASTI AJATELTUA • MIELIPITEET**
Mikä ja missä meni vikaan?
Martti Vaattovaara
- YHDISTYNEET AJATELIIJAT • YHDISTYKSET TOIMIVAT**
- 24 Uskonnonvapaus koulussa - tapahtuma Seinäjoella**
Mikko Muilu
- VAPAASTI AJATELTUA • MIELIPITEET**
- 25 Tarvitaanko meitä?**
Liisa Taskinen
- MINUN ATEISMINI**
- 26 Minun ateismini - osa 4**
- SANANEN TOIMITUSSIHTEERILTÄ**
- 28 Mitä vapaa-ajattelulla on tarjota?**
Eero Suorsa
- ARVOSTELU**
- 29 Kirja-arvostelu: Uskonto ja raha**
Eero Suorsa
- 30 Elokuva-arvostelu: Amerikan vihatuin nainen**
Eero Suorsa
- 31 KAVALA MAAILMA**
Uskontojen omaisuus suurempi USA:ssa kuin Googlen ja Applen yhdessä
Myytti hindulaisuuden vaikutuksesta intialaisten ruokavalioon kumoutumassa
Saudi-Arabiassa mies tuomittu kuolemaan ateismista
Uskonto nostaa seksuaali-vähemmistöjen itsemurhien riskiä
- 32 JÄSENYHDISTYKSET SEKÄ LEHDEN JA LIITON TIEDOT**

Vapaa Ajattelijat

VAPAAEHTOISTYÖN MERKITYS RATKaisevaa

Lähes vuosi on takana liiton puheenjohtajana, joten pieni reflektointi liepee paikallaan. Tiesin jo parin liittokokouksen kokemuksella Oulun liittokokoukseen mennessäni pienen koplan jälleen kokouksessa kiusaavan muita. Ennako-odotuksiani ei petetty tälläkään kertaa. Kuitenkin lukuisten äänestysten jälkeen minut oli valittu liiton puheenjohtajaksi.

Insinöörillä on omat tapansa toimia, joka varmaan näkyy kaudella. Liittohallitus on siksi tehnyt töitä toiminnan kestävyden eteen. Liiton omaisuuden hoitamiseen on nyt ryhmä nimettyjä henkilöitä. Kokonaisuuksien hoitamisesta esimerkkinä on, että vaikka 2017 oli liittokokousvuosi, tilinpäätös oli niukasti positiivinen. Kiitos kuuluu myös vapaaehtois-

toiminnalle. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan siten, että liitto olisi vakaalla pohjalla vielä vuosien kuluttua.

Tämän numeron ilmestyessä koulujen lukuvuosi on juuri päättynyt. Koulut ovatkin läheinen osa liiton toimintaa. Vaikutamme kouluja koskevaan uskontoon liittyvään lainsäädäntöön sekä sen noudattamiseen. Tulevana syksynä olisi hyvin toivottavaa, että eduskunta vapauttaisi ET-opetuksen kaikille uskontokuntiin kuuluville lukiolaisille. Liiton lausunto asiassa on osaltaan vaikuttamassa siihen suuntaan.

Toinen ajankohtainen asia liitolle on varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiolain tarkentaminen niin, että uskonnollinen, katsomuksellinen ja puoluepoliittinen sitouttamattomuus tulee myös lakitasolle. Lainsäädäntö ja sen toteutus etenevät hitaasti mutta varmasti tavoitteidemme suuntaan. Tärkeä elementti tässä on se, että lainvalvojat ottavat nykyään tosissaan perustuslaissakin olevat sanat yhdenvertaisuudesta ja sen edistämismääräyksiä myöskin asian liittyessä uskontoon kouluissa. Kollegani kantelupukki.fi:ssä auttavat, jos koulussa ei noudateta lakia ja määräyksiä.

Kesään Suomessa liittyy erinäisiä asioita kuten mökkeily, festarit ja kesähäät. Mökille on mukava vetäytyä arjen rutiineista. Tämän kansallisen erityispiirteen lisäksi tapaan käydä keskikesän juhlan aikaan pitkän viikonlopun heavy metal -festivaalilla järven rannalla. Minuun voi siksi tör-

mätä Nummijärvellä tuolloin. Tilastojen mukaan uskonnolliset avioliittoon vihkimiset ovat jo jokusen vuoden olleet vähemmistönä, trendin jatkuessa laskevana. Yksi tämän vuosikymmenen trendi eroakirkosta.fi:n saamista palautteissa onkin ollut, että enää ei kerrota kirkkoon liittymisestä häiden ajaksi. Muutokset tilastoissa ja palautteissa varmaan indikoivat selvää muutosta: kirkollisten vihkimisten suosio jatkaa laskuaan.

Harmikseni joudun toteamaan liiton jäsenyhdistyksissä olevan edellisuutta vähemmän väkeä. Olisi toivottavaa maallistumista kannattavien olevan runsaslukuisina liiton jäsenyhdistyksissä. Toisaalta totean helpottuneena liitossa olevan kaksi jäsentä vähemmän. Liittovaltuusto nimittäin erotti huhtikuussa liittohallituksen esityksestä kaksi jäsenyhdistystä, joilla oli pitkä historia väärinkäytöksistä ja liiton toiminnan haaittamisesta. Seuraava liittokokous voitaneen siksi hoitaa sopuisammassa merkeissä.

Lopuksi haluan vielä korostaa vapaaehtoistyön tärkeyttä. Se pätee sekä liittoon että sen jäsenyhdistyksiin. Jos koet sinulla olevan jotain annettavaa maallistumiselle, otathan yhteyttä jäsenyhdistykseesi tai liittoon siitä riippuen, missä haluat vaikuttaa. Tervetuloa maallisen Suomen tekijäksi.

Kaj Torkulla
Kirjoittaja on Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja

HYVIÄ UUTISIA TUONPUOLEISESTA

Markku Myllykangas

Toimittaja **Ilkka Kuosmasen** kirjoitus Savon Sanomissa (10.3.) ”Totuuksia tuolta puolen” käsitteli teologi **Miia Kontron** esikoisteosta liittyen muutaman hassun suomalaisen haastateltavan kuolemanrajakokemuksiin ja muualla tehtyihin vastaaviin tutkimuksiin. Otsikossa hehkutettiin Kontron oikovan teoksessaan käsityksiä kuoleman rajan toiselta puolelta. Eikä se ole kuulemma ollut kaikkien pappien mieleen. Haastateltavien tarinat kun eivät kailta osin käy yksin kristinuskon keskeisten opinkappaleiden kanssa.

Teosta mainostettiin ihan pokkana tietokirjana! Vaikka se on täynnä uskonnollista ja muuta hölynpölyä. Kirja perustuu teologisessa ”tiedekunnassa” kyhättyyn graduun. Kontro jatkaa uraansa oikein väitöskirjatutkijana Itä-Suomen yliopistossa penkomalla pappien kuolema- ja eutanasiakäsityksiä.

Kuolemanrajaratamat eivät ole vain vakavasti sairaiden ja onnettomuuksien uhrien harhoja. Eräs haastatelluista oli piipahtanut tuonpuoleisessa kesken seksiaaktin! Tuonpuoleisessa käyneiden tarinoiden perusteella Kontro on vetänyt hihastaan johtopäätöksen, että ”helvettiä ei taida olla olemassa”. Siellä jossakin kun oli ollut pääosin ihan mukavaa. Sai tavata ”valo-olentoja”, kuten Muhammed, Buddha tai Jeesus ja edesmenneitä sukulaisia. Sitä Kontro ei paljasta, montako sukupolvea taakse päin tuonpuoleisessa käväisseet olivat tavanneet. Olisiko siellä ollut moikattavina peräti Homo erectuksia eli pystyihmisiä? Sekin jää hämärän peittoon, minkä ikäisiä ja missä kunnossa nuo tuonpuoleisessa tavatut sukulaiset olivat. Olivatko saman ikäisiä kuin kuollessaan? Olivatko vammaiset edelleen samassa kondiksessa?

Kontrolle tuonpuoleisessa reissaaminen on itsestään selvyys. Hän huomauttaa, miten muinoin shamaanit ramppassivat yhtenä tuonpuoleisessa kyselemässä neuvoja.

Pääosin positiivisten kertomusten perusteella Kontro uskookin, ettei edes ”huono elämä” maan päällä johda ikävään paikkaan tuonpuoleisessa. Kontro on taatusti väärässä uskossaan. Paholaisen pannussa ikuisesti paistettava riittää yllin kyllin.

Sosiologian eläkeläisproffa **Antti Eskola** sekosi takavuosina. Hän hurrahti jonkin sortin uskoon ja alkoi höpöperähtiä henkiparantajista. Hän kertoi myös törmänneensä asuntonsa eteiseen ilmestyneeseen Pahaan. Olisiko ollut itse Beelzebub kotikäynnillä tuonpuoleisesta? Hui!

Kontro vähättelee kokeellista tiedettä, vaikka on olevinaan väitöskirjatutkija. Hän veivaa, että vaikka tiede on nollannut kuolemanrajakokemukset esimerkiksi aivojen happivajeella tai lääkekoktailien aiheuttamilla hallusinaatioilla, se ei anna kaikkia vastauksia. Totta, ei anna. Ja onhan tunteisiin vetoava kertomus nykyajan tarinajournalismissa tietenkin tieteellisen kokeen tulosta vahvempi todiste. Faktoista viis veisataan, kunhan tarina on hyvä. Mutta on varmaa, että jos ihminen on ylittänyt ”kuoleman rajan”, paluuta ei ole.

Kuolemanrajakokemukset ovat aivojen tuottamaa illuusiota, eräänlaista houretta. Sen pohjalta on törkeää vetää johtopäätöksiä jostakin tuonpuoleises-

ta. Erityisesti tieteilijänä itseään pitävän. Kuosmasen kritiikiton kirjoitus on vastuullisen journalismin irvikuva, Kontron teoksen tekstimainontaa.

Tuonpuoleisesta horisevia piisaa eritoten turhissa julkkiksissa. Esimerkiksi **Katri-Helena** on ollut viime vuosina hyvin näkyvästi esillä eri medioissa nimenomaan siksi, että hän saa jatkuvasti ihan tulvimalla viestejä kuolleelta mieheltään ja pojaltaan ”toiselta tasolta”, ”hyvästä paikasta”, ”taivaasta”, ”yläkerran puolelta”. Hänellä on tuonpuoleisessa kuulemma muitakin ”oppaita”. Yleensä Katri-Helenan jorinoita ei ole haluttu tai tohdittu kyseenalaistaa.

Kotiliesi -lehdessä (8.4.) oli surullinen tarina pahanlaatuisen rintasyöpään sairastuneesta viisikymppisestä **Tiinasta**. Hän kieltäytyi lääketieteellisistä hoidoista. Koska ”lääketiede oli vain suurta bisnestä” ja turvautui puoskarointiin, raakaruokaan ja luontaistuotteisiin. Hän ei halunnut elimistöön myrkyä. Kun Tiina kuoli, hänen äitinsä oli saanut seuraavana päivänä tekstiviestin tyttärensä ystäviltä, jotka olivat tsempanneet Tiinaa hänen uskomuslääkintäuskossaan. Vies-tin mukaan ”Tiinaan oli saatu yhteys kuoleman jälkeen, kivut ja tuskat olivat poissa, kaikki oli hyvin, Tiina oli päässyt hellimöön”. Totisesti, totisesti!

KOVA JÄTKÄ DAN BARKER

Robert Brotherus

Maailmalla on epäilemättä monia pappeja, jotka ovat menettäneet uskonsa, mutta jatkavat kirkon työssä saarvoja pitäen – onnettomina, mutta samalla liian pelokkaina avoimuuteen. Amerikkalainen **Dan Barker** on toista maata ja tuli ulos kaapista pitkän saarnamiesuran jälkeen.

Barker aloitti evankelistan uransa menemällä viikonloppuisin ja kesäisin mukaan evankelioimisryhmiin, jotka tekivät matkoja eri puolille Yhdysvaltoja. Koulun päättymisen jälkeen hän ryhtyi päätoimiseksi uskon levittäjäksi, ja seuraavien 17 vuoden ajan hän kiersi Yhdysvaltoja eri ryhmissä, soitti, lauloi ja saarnasi uskonnollisissa tilaisuuksissa sekä kadulla, kiersi ovelta ovelle kertomassa Jeesuksesta, toimi pappina kolmessa eri fundamentalisti-seurakunnassa Kaliforniassa, järjesti viikon mittaisia herätyskokouksia, puhui sadoissa uskonnollisissa radio- ja televisio-ohjelmissa sekä sävelsi ja sanoitti runsaasti uskonnollista musiikkia.

Kolmekymppisenä Barker kävi levottomaksi fundamentalismin yksinkertaisuuteen. Hän alkoi tyydyttää älyllistä nälkäänsä lukemalla tiedelehtiä, filosofiaa ja psykologiaa. Tämä

johti hitaaseen siirtymiseen fundamentalismista kohti vapaamielisempää uskonnollisuutta ja lopulta ateismia. Barker kirjoittaa ”Losing Faith in Faith” kirjassaan: ”Lopulta olin pitkän siirtymäni ääripäässä. Heitin pois loputkin pesuvedestä, eikä siellä mitään lasta ollut. Ei ole perusteita uskoa Jumalan olemassaoloon ja sokea usko ilman perusteita ei enää tyydyttänyt minua. Elettii vuotta 1983 ja minä tote-sin itselleni olevani ateisti.”

Barker eli kuusi kuukautta valheessa jatkaen perheensä elättämistä saarnaamisella ja inhoten itseään sen vuoksi. Hänen pelkonsa ateisminsa tunnustamiseen osoittautuivat monilta osin aiheellisiksi: kaapista ulos tulo johti laajaan tuomioon, lukuisat pitkät ystävyysuhteet loppuivat kuin seinään, kaikki kristilliseen toimintaan liittyneet työt lakkasivat ja Barkerin kristillinen avioliitto päättyi eroon.

Vaikeiden vaiheiden jälkeen Dan päätyi täysipäiväiseksi toimittajaksi Freedom From Religion Foundation -järjestöön (www.ffrf.org), joka on Vapaa-ajatteliijoita vastaava uskonnottomien järjestö Yhdysvalloissa. Nykyään hän on yhtä aktiivinen ateismin puolustaja keskusteluohjelmissa, artikkeleissaan ja kirjoissaan kuin aikanaan kristinuskon puolustaja, kirjoittaen:

”Uskonto on voimallinen ilmiö. Harvat pystyvät vastustamaan sen lu-

moja ja vielä harvemmat murtautumaan irti sen kahleista. Se on kuin lihansyöjäkasvi, joka houkuttelee ja saalistaa karpäsiä. Sen houkutus on samantapainen kuin huumeiden houkutus: narkomaani käyttää niitä ol-lakseen vapaa ja iloinen, mutta todellisuudessa hän on loukussa ja säälit-tävä.”

Ophrah Winfreyn talk-show ohjel-massa Ophrah kyseli Barkerilta:

”Ja sinä päädyit mihin? Ettei Jumalaa ole olemassa?”

”Kyllä, minä olen ateisti.”

”Olit seitsemäntoista vuotta evan-gelista ja nyt et usko Jumalan olemas-saloon! Mitä tämä kertoo sinusta?”

”Että minä olin väärässä”, vastasin.

Mikä huikea rohkeus mennä miljoonien katsojien eteen televisioon kertomaan, että on ollut kymmeniä vuosia elämästään totaalisen vääräs-sä! Kunnioitusta Dan Barkerille.

Dan Barker

SEKSUAALISET OIKEUDET LISÄÄNTYNEET MAALLISTUMISEN MYÖTÄ

Esa Ylikoski

Uskonnoilla, erityisesti kristinuskolla ja islamililla on pitkät perinteet ihmisten sukupuolisen käyttäytymisen sääntelyssä ja rajoittamisessa. Usein ankarilla rajoituksilla on ollut ja on yhä vahingollinen vaikutus ihmisten vapauteen, onnellisuuteen sekä seksuaaliterveyteen.

Uskonnon valta-aseman heikentymisen myötä ihmisoikeuksia seksuaalisuuden alueilla on saatu parannettua. Silti ne ovat yhä monin paikoin rajatut ja toteutuneetkin oikeudet usein uhattuina. Uskonnot pyrkivät rajamaan seksin vain uskonnollisesti siunattuun avioliittoon vain oikeusköiden henkilön kanssa.

Seksi ennen avioliittoa ja ylipäättään sen ulkopuolella on kielletty monien uskontojen opetuksessa. Avioliiton ulkopuolinen seksi katsotaan synniksi ja myös rikokseksi, jossa rangaistuksena on pahimmillaan kuolemantuomio mm. kivittämällä. Itsetyydytyskin on leimattu vakavaksi synniksi uskontojen taholta. Yhdysvalloissa presidentti Clintonin hallituksen terveysministeri joutui eroamaan, kun hän televisiossa suositteli itsetyydytystä hyvänä keinona joissakin elämän vaiheissa.

Eriyisen ankarasti uskonnollislähtöinen sukupuolisuuden sääntely kohdistuu naisiin. Se ilmentyy muun muassa paljon ankarampina rangaistuksina seksuaalikäyttäytymisen normien rikkomisesta.

Myös seksi ja avioliitto samaa sukupuolta olevien henkilöiden kesken on ollut usein ankarasti kiellettyä. Homoseksuaaleja syrjitään edelleen myös Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Myös inter-, trans- ja muunsukupuolisten henkilöiden oikeuksien kehitys on puolitienä.

Itsetyydytys hiertää piispoja

Itsetyydytys on luonnollinen osa seksuaalisuuden kehitystä ja toteuttamista, luonnollinen tapa purkaa

seksuaalista energiaa. On hämmästyttävää, että 2000-luvun Suomessa evankelis-luterilaisella kirkolla on piispojen linjauksen mukaan "varovaisen kielteinen kanta" itsetyydytykseen.

Asiallisen tiedon leviämisen ja yhteiskunnan maallistumisen myötä seksuaaliset tavat ovat vapautuneet. Suomessa ja monissa muissa maissa ihmiset voivat yleisesti nauttia seksuaalisuudestaan ja elää aikaisempaa vapaammin ja siten onnellisemmin eri elämänvaiheissaan. Myös lyhytaikaiset seksisuhteet ja -kokeilut ovat mahdollisia ilman mitään avioaikoita, vaikka ne eivät yleisesti tai pidemmän päälle lienekään paras tapa seksuaalisuuden toteuttamiseen.

Seurustelusuhdet ennen tai ilman avioliittoa ovat paitsi sallittuja myös yleisesti hyväksytyjä. Onhan sekä tunteellista että järkevää tutustua toiseen ennen kuin muuttaa yhteiseen kotiin, ja on sekä tunteellisesti

että järkevää asua yhdessä ennen avioliiton solmimista. Kuitenkin monien uskonnollisten liikkeiden vaikutuspiirissä tällainen seksuaalinen vapaus on yhä jyrkästi kiellettyä ja synnillistä.

Ahdasmieliset rajoitukset yhdistyneenä syntioppiin voivat aiheuttaa sekä joillekin nuorille ja myös vanhemmille ikäpolville henkistä ahdistusta. Se voi lisääntyä myös koulujen oman uskonnon opetuksen ja kirkon rippikoulun kautta taikka seurakuntien sananjulistuksen kautta. "Taivas" ja "helveti" ovat tosissaan otettuna vakava uhka henkiselle hyvinvoinnille.

Uskonnolliskonservatiiviset voimat ovat kuitenkin pyrkineet rajoittamaan seksuaalikasvatuksen saatavuutta esimerkiksi oppilaitoksissa. Seksuaalikasvatus niin nuorille kuin vanhoillekin, kaiken ikäisille on todettu tarpeelliseksi, hyvinvointia lisääväksi ja ongelmia ennalta ehkäiseväksi.

Neitsytmyytti puhkaistu

Neitsytmyytti, vaatimus naisten koskemattomuudesta ennen avioliittoa on laajasti murentunut. Nainen tai mies ei mene pilalle seksin, seksikoelun tai seksisuhteen myötä, vaan seksi on osa yksilön persoonallista kasvua ja kehitystä. Tärkeää tässä kehityksessä kuitenkin on, että tuohon kokemukseen liittyy molemminpuolista halua ja tyydytystä ja että siihen ei liity väkivaltaa, tunnekyllymyötä eikä seksisairauksia. Painostusta seksisuhteisiin tai avioliittoon ei pidä hyväksyä, eikä painostusta seksisuhteesta tai avioliitosta pidättymiseen pidä hyväksyä. Rakkaus ja luottamus parisuhteessa voi kehittyä vain vapaasti, ilman pelkoa.

Avoliittojen, yhdessä asumisen yleistymisen ilman avioliittoon vihkimistä on erinomainen esimerkki ihmisten järkevästä käyttäytymisestä, kun on vapauduttu uskonnollisesta holhouksesta. Onhan useimmissa tapauksissa järkevää kokeilla yhdessä elämistä mm. ennen juridisesti mm. taloudellisilta vaikutuksiltaan hyvin painavasti säädeltyä avioliittoa. Ja avioliitto voi monilla pareilla olla hyvä myös pysyvänä ratkaisuna ilman avioliittoa samoin kuin myös vaikka avioeron jälkeen.

Aviorikoksen käsitteestä on Suomessa luovuttu, ja avioeroon ei enää liity syyllisyyden tuomitsemista oikeudessa. Lainsäädännöllä on myös saatu aikaa siviilivihkiminen kirkollisen vihkimismonopolin tilalle. Samoin on saatu aikaan tasa-arvoinen avioliittolaki, samaa sukupuolta olevien avioliiton mahdollistaminen

Lainsäädännöllä on myös saatu aikaan avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten aseman parantuminen muun muassa isyyden tunnustamisen ja perintöoikeuden kautta. Näin on ihmisoikeuksia vahvistettu uskonnollisen sääntelyn sijaan humanisesti ja rationaalisesti perustellulla lainsäädännöllä.

Kuitenkin homot, lesbot, bit, inter-, trans- ja muunsukupuoliset henkilöt, transvestiitit ja muut hlbtq-ihmiset kohtaavat vielä eriarvoisuutta lainsäädännössä ja arjessaan. Ihmisoikeuksien tulee toteutua Suomessa ja kansainvälisesti myös riippumatta ihmisten seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta.

Syntyvyyden säännöstely ja lisääntymisterveys

Vanhempien seksuaalinen hyvinvointi ilman ahdistavia uskonnollisia rajoituksia on syntymättömien ja syntyneiden lasten etu. Seksuaalisuuteen, parisuhteeseen ja lisääntymisterveyteen kuuluu myös ihmisten oikeus syntyvyyden säännöstelyyn.

Uskonnot ja kirkot ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat yhä maailmassa valtavia kärsimyksiä kieltäessään ehkäisyvälineiden ja muun syntyvyyden säännöstelyn käytön. Lapsen etu on syntyä vanhempien haluamana häntä odotettavaan kotiin. Vanhempien mahdollisuus yhtäältä hedelmöityshoitoihin ja toisaalta raskauden ehkäisyn käyttöön ja lain mukaiseen aborttiin edistävät lapsen etua ja oikeuksia.

Oikeus ehkäisymenetelmien hyvään saatavuuteen ja aborttiin on saatu aikaan demokraattisesti uskonnotomaan, sekulaariin, eettiseen ja humanistiseen harkintaan perustuen, ja siltä pohjalta pitää toimia jatkossakin.

Oikeuksia syntyvyyden sääntelyyn rajoitetaan ja yritetään rajoittaa uskonnollisideologisista perusteista eri puolilla maailmaa. Niitä vastaan saarnaa-

vat erityisesti katolinen kirkko ja paavi, mutta samaa ilmenee myös protestanttisissa liikkeissä. Useiden maiden hallitusten taipuminen uskonnollisepäiseen painostukseen kieltää ehkäisyvälistus lisää väestöongelmia.

Näiden pyrkimysten torjumisessa kysymys ei ole vain naisen oikeudesta omaan kehoonsa, vaan myös perheiden ja syntyvien lasten oikeuksien puolustamisesta ja edistämisestä. Uskonnotomaan yhteiskuntaetiikkaan kuuluu ainutlaatuisen elämän kunnioitus, ja sen vuoksi terveydenhuollossa on tehtävä kaikki voitava myös keskenmenojen ja lapsikuolleisuuden vähentämiseksi äärimmäiseen miniimiinsä.

Emme voi luottaa "korkeimpiin voimiin" ja "kohtaloon" emmekä alistua "johdatukseen" ja korkeaan lapsikuolleisuuden lohduttautuen "pikkunenkelien" "taivaspaikoilla". Suomen kokemukset lastenneuvoloista ja julkisesta terveydenhuollosta osoittavat, että seksuaalinen hyvinvointi, lisääntymisterveys ja alhainen lapsikuolleisuus on mahdollista saavuttaa järkevällä yhteiskunnallisella toiminnalla, jota eivät rajoita ja ohjaa aikansa eläneet, vahingolliset uskonnolliset dogmit.

SEKSUAALIOIKEUKSIEN JULISTUS

Maailman seksuaali-terveysjärjestö (World Association for Sexual Health, WAS) vuonna 2014

Oikeus tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen

Jokainen on oikeutettu nauttimaan kaikista seksuaalioikeuksista, jotka tässä julistuksessa on esitetty, ilman minkäänlaista erottelua, jonka perusteena on kulttuuritausta, ihonväri, sukupuoli, kieli, poliittinen tai muu mielipide, kansallinen tai sosiaalinen alkuperä, asuinpaikka, omaisuus, syntyperä, vammaisuus, ikä, kansallisuus, siviilisääty tai perhe, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja -ilmaisu, terveyden tila, taloudellinen tai sosiaalinen tilanne tai muu asema.

Oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen

Jokaisella on oikeus elämään, vapauteen ja turvallisuuteen, joita ei saa uhata, rajoittaa tai riistää mielivaltaisesti seksuaalisuudesta johtuvien syiden. Näihin kuuluvat seksuaalinen suuntautuminen, suostumukseen perustuva seksuaalikäyttäytyminen ja toiminta, sukupuoli-identiteetti ja -ilmaisu sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvien palveluiden käyttäminen tai tarjoaminen.

Oikeus itsemääräämiseen ja keholliseen koskemattomuuteen

Jokaisella on oikeus hallita ja päättää vapaasti heidän seksuaalisuut- taan ja kehoaan koskevista asioista. Tämä sisältää seksuaalikäyttä- tymisen, toiminnan, kumppanien ja ihmissuhteiden valitsemisen asi- anmukaisellakunnoniokseksella toisten oikeuksia kohtaan. Vapaa ja tie- toon perustuva päätöksenteko edellyttää vapaata ja tietoon perustuvaa suostumusta ennen mitään seksuaalisuuteen liittyvää koetta, puuttu- mista, hoitoa, leikkausta tai tutkimusta.

Oikeus vapauteen kidutuksesta ja julmasta, epäinhimilli- sestä tai alentavasta kohtelusta tai rangaistuksesta

Jokaisen tulee olla vapaa seksuaalisuuteen liittyvästä kidutuksesta ja julmasta, epäinhimillisestä tai alentavasta kohtelusta tai rangaistuk- sesta, mikä sisältää vahingolliset perinteet; pakotetun sterilisaation, ehkäisyn tai raskaudenkeskeytyksen; ja muut kidutuksen tai julman, epäinhimillisen tai alentavan kohtelun muodot syistä, jotka liittyvät henkilön sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli- identiteettiin ja- ilmaisuun, tai keholliseen moninaisuuteen

Oikeus vapauteen kaikista väkivallan ja pakottamisen muodoista

Jokaisen tulee olla vapaa seksuaalisuuteen liittyvästä väkivallasta ja pakottamisesta, mikä sisältää raiskauksen, seksuaalisen hyväksikäy- tön, seksuaalisen häirinnän, kiusaamisen, seksuaalisen riiston ja or- juuttamisen, ihmiskaupan seksuaalisen riiston tarkoituksella, neit- syyden selvittämisen sekä väkivallan, jonka syynä on todellinen tai oletettu seksuaalinen toiminta, seksuaalinen suuntautuminen, suku- puoli-identiteetti ja- ilmaisu tai kehollinen moninaisuus.

Oikeus yksityisyyteen

Jokaisella on oikeus yksityisyyteen liittyen seksuaalisuuteen, seksielä- mään ja valintoihin, jotka koskevat omaa kehoa tai suostumukseen perustuvia seksisuhteita ja toimintaa, ilman mielivaltaista puuttumis- ta ja tunkeilua. Tämä sisältää oikeuden hallita seksuaalisuutta koske- van henkilökohtaisen tiedon paljastamista toisille.

Oikeus parhaimpaan saavutettavissa olevaan terveyden- tilaan sisältäen seksuaaliterveyden, johon kuuluu mah- dollisuus nautinnollisiin, tyydyttäviin ja turvallisiin sek- suaalisiin kokemuksiin

Jokaisella on oikeus parhaimpaan saavutettavissa olevaan terveyden ja hyvinvoinnin tasoon liittyen seksuaalisuuteen sisältäen mahdolli- suuden nautinnollisiin, tyydyttäviin ja turvallisiin seksuaalisiin koke- muksiin. Tämä edellyttää laadukkaiden seksuaaliterveyspalveluiden saatavuutta, esteettömyyttä ja hyväksyttävyyttä, sekä olosuhteita, jotka määräävät terveyttä ja vaikuttavat siihen sisältäen seksuaaliterveyden.

Oikeus nauttia tieteellisen edistyksen ja sen soveltami- sen eduista

Jokaisella on oikeus nauttia tieteellisen edistyksen ja sen soveltamisen eduista liittyen seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen.

Oikeus tietoon

Jokaisella tulee olla pääsy eri lähteistä saatavaan tieteellisesti pätevään ja ymmärrettävään tietoon seksuaalisuudesta, seksuaaliterveydestä ja seksuaalioikeuksista. Tällaista tietoa ei tule mielivaltaisesti sensuroi- da, rajoittaa tai vääristellä tarkoituksella.

Oikeus saada opetusta ja kokonaisvaltaista seksuaalikas- vatusta

Jokaisella on oikeus saada opetusta ja kokonaisvaltaista seksuaalikas- vatusta. Seksuaalikasvatuksen on oltava ikään soveltuva, tieteellises- ti täsmällistä, kulttuurisesti asiantuntevaa ja perustuttava ihmisoike- uksiin, sukupuolten tasa-arvoon ja myönteiseen käsitykseen seksu- aalisuudesta ja nautinnosta.

Oikeus solmia, muodostaa ja purkaa avioliitto tai vastaa- vanlaisia ihmissuhteita, jotka perustuvat yhdenvertaisuus- teen sekä täyteen ja vapaaseen suostumukseen

Jokaisella on oikeus valita avioituako vai ei sekä solmia vapaasti avio- liitto, kumppanuus tai vastaava ihmissuhde, joka perustuu täyteen ja vapaaseen suostumukseen. Jokaiselle kuuluvat yhdenvertaiset oi- keudet avioliiton, kumppanuuden tai vastaavan ihmissuhteen solmi- misessa, aikana ja purkamisessa. Tämä oikeus sisältää yhdenvertai- set oikeudet sosiaaliturvaan sekä muihin etuihin riippumatta ihmis- suhteiden muodosta.

Oikeus päättää lasten hankinnasta, lapsiluvusta ja las- ten ajoituksesta, sekä saada tietoa ja keinoja perhesuun- nitteluun

Jokaisella on oikeus päättää lasten hankinnasta, lapsiluvus- ta ja lasten ajoituksesta. Oikeuden toteuttaminen edellyttää olo- suhteita, jotka määräävät terveyttä ja hyvinvointia sekä vaikutta- vat niihin sisältäen seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut liitty- en raskauteen, ehkäisyyn, lisääntymiskykyyn, raskauden keskey- tyksen sekä adoptioon.

Oikeus ajatuksen, mielipiteen ja ilmaisun vapauteen

Jokaisella on oikeus ajatuksen, mielipiteen ja ilmaisun vapau- teen liittyen seksuaalisuuteen, sekä oikeus ilmaista omaa seksu- aalisuuttaan esimerkiksi ulkonäöllä, viestinnällä tai käyttäytymi- sellä asianmukaisella kunnioituksella toisten oikeuksia kohtaan.

Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisva- pauteen

Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen järjestäytymiseen, yhdistymi- seen, kokoontumiseen, mielenilmaukseen ja edunajamiseen liittyen seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyteen ja seksuaalioikeuksiin.

Oikeus osallistua julkiseen ja poliittiseen toimintaan

Jokaisella on oikeus ympäristöön, joka mahdollistaa toimeliaan, va- paan ja merkityksellisen osallistumisen ja myötävaikuttamisen yh- teiskunnalliseen, taloudelliseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja po- liittiseen toimintaan sekä muihin elämänalueisiin paikallisella, kan- sallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla. Erityisesti jokaiselle kuuluu oikeus osallistua heidän hyvinvointiaan määrävään politiikan kehittämiseen ja toteuttamiseen sisältäen seksuaalisuuden ja seksu- aaliterveyden.

Oikeus hakea oikeutta, oikaisua ja hyvitystä

Jokaisella on oikeus hakea oikeutta, oikaisua ja hyvitystä, jos hänen seksuaalioikeuksiaan loukataan. Tämä edellyttää tehokkaita, riittäviä, esteettömiä ja tarkoituksenmukaisia kasvatuksellisia, lainsäädännöl- lisiä, oikeudellisia ja muita keinoja. Oikaiseminen sisältää hyvityksen palautuksena, korvauksena, kuntoutuksena, velvoitteen hoitamisenä, sekä vakuutuksena siitä, että loukkaus ei toistu.

PÄIVÄKOTIKYSELY KERTOO MUUTOKSESTA

Jori Mäntysalo

Kyselyn taustaa

Päiväkoteja koskevat säädökset ovat muut- tuneet hyvin nopeasti. Syksyyn 2015 saakka päiväkodin tuli ”tukea lapsen uskonnollista kasvatus- ja tammikuun 2018 ohjeissa todet- tiin nimenomaisesti, ettei päiväkodin tarvitse järjestää minkäänlaista uskonnonharjoitus- ta. Samalla on tehty selväksi, että mahdolli- sen uskonnollisen tilaisuuden rinnalla on ol- tava vaihtoehtoinen tilaisuus.

Uskonnonvapaus.fi-sivu halusi selvittää miten pykälät heijastuvat todellisuuteen, ja sivulla oli huhti-toukokuun vaihteessa kysely uskonnosta päiväkodeissa. Vastauksia saatiin yhteensä 144. Iso osa vastauksista tuli Kante- lupukki.fi-sivun ja Vapaa-ajattelijain liiton Fa- cebook-sivujen kautta. Luultavasti tämä nosti esiin suhteellisesti enemmän ongelmia kuin tasaisemmalla otannalla olisi saatu.

Puolet päästää papin päiväkotiin

Melkein puolessa päiväkoteja ei enää lain- kaan käynyt kirkon työntekijä pitämässä har- taushetkiä tai vastaavia tilaisuuksia. Muista- kin suurimmassa osassa näitä oli muutaman kerran vuodessa.

Toisaalta joka viides vastaaja kertoi näitä olevan kerran kuussa, ja muutama jopa vii- koittain. Tämä määrä selvästi ylittää ”kulttuu- riin tutustumisen” ja menee ohjeiden mukaan kielletyn indokrinaation puolelle.

Paljon useammin sen sijaan viedään lap- set papin luo. Joka toisesta päiväkodista käy- dään jumalanpalveluksessa, ”pikkukirkossa” tai vastaavassa kahdesti vuodessa. Toinen puolikas jakautuu hyvin tasan vaihtoehtojen ”vielä useammin”, ”kerran vuodessa” ja ”ei jo- ka vuosi” kesken.

Siitäkin kuudesosasta, jossa lapsia ei vie- dä ainakaan joka vuosi kirkkoon, isossa osas- sa pappi tai vastaava kuitenkin vierailee aina- kin toisinaan. Tyylihuhtaasti uskonnottomia päiväkoteja on siis melko harvassa.

Ruokarukoukset ovat jo melko harvinais- sia: vain kaksi vastaajaa kertoi niitä olevan säännöllisesti, seitsemän toisinaan. Kaikis- sa näissä paikoissa uskonnollisille tilaisuuksille vaihtoehtoja ei ollut joko lainkaan tai ei ainakaan saman tasoista, eikä siitä tiedotet- tu kovin hyvin.

Tähän hankalimpaan joukkoon kuului siis noin viisi prosenttia päiväkodeista.

Vaihtelevasti vaihtoehtoja

Puolet sijoittuu keskitasolle vaihtoehtojen suhteen: Vaihtoehtoinen tilaisuus kyllä on, mutta se ei ole vastaavan tasoinen retki tai muu sellainen, ja vaihtoehtosta on kyllä tie- dotettu mutta heikosti eikä esimerkiksi vaih- toehdon sisällöstä ole saanut tarpeeksi tietoa. Vain yksi vastaaja kertoi vaihtoehtoon olleen vastaavan tasoinen mutta siitä ei kerrottu lainkaan etukäteen, ja toinen taas päinvastoin tiedotuksen olleen hyvää mutta vaihtoehtoon puuttuneen kokonaan. On tietysti ymmärret- tävää, että siellä missä asia hoidetaan hyvin, se luultavasti hoidetaan kaikilta osin hyvin. Parannettavaa on hiukan enemmän tiedotuk- sessa kuin itse vaihtoehtoisen tilaisuuden si- sällössä, joskaan ero ei ole suuri.

Pienuskonnoilla ei juuri jalansijaa

Jonkun muun uskonnon kuin evankelis-lu- terilaisen kirkon edustajia päiväkodeissa kä- vi harvoin. Kahden vastaajan mukaan niitä on kerran viikossa, ja näistäkin toinen vas- taus näytti mahdollisesti vahingossa klikatut- ta. Muutaman kerran vuodessa niitä oli nel- jässä päiväkodissa.

”Islamin invaasio” vaikuttaa tämän perus- teella liioittelulta. Edellä mainituistakin osa saattoi olla esimerkiksi ortodoksien käynte- jä; tätä ei kysytty tarkemmin.

Kaupungeissa parempi tilanne

Niputtamalla pääkaupunkiseutu, Turku ja Tampere saadaan karkea arvio isojen kau- punkien tilanteesta suhteessa muuhun maa- han. Esimerkiksi niiden päiväkotien osuus, jossa ei tarjottu lainkaan vaihtoehtoista tilai- suutta, oli puolet suurempi muualla maassa kuin mainituissa kaupungeissa. Samoin vas- tausten mukaan noin 70 prosentissa kaupun- kien päiväkodeista ei pappi vieraillut lain- kaan, kun muualla maassa tähän pääsi vain 35 prosenttia.

Vastaukset koskivat pääosin vuosia 2018 ja 2017. Muutosta vuosien mittaan ei kyse- lystä pysty mittaamaan liian pienen aineis- ton vuoksi.

Avoimia vastauksia

Avoimet kommentit heijastivat sitä, miten va- likoitunut vastaajajoukko oli: vain yksittäises- sä vastauksessa keuhuttiin sitä, että päiväkodis- sa oli uskontoa.

Vaikka pari kertoi tilanteen heiken- tyneen, oli selvä päälinja parantuminen. Usein tämä oli vaatinut vastaajan omaa työtä: ”Tilanne on parantunut sen jälkeen, kun olemme keskustelleet asiasta päiväko- din kanssa. Mm. seurakunnan vierailuja on harvemmin kuin ennen.”, ”Kirkkosynttärin on saatu pois varhaiskasvatusjohtajalle teh- dyn valituksen perusteella, mutta kirkos- sa aiotaan edelleen käydä pari kolme ker- taa vuodessa.”, ”Tilanne on ollut näin hy- vä vasta n. vuoden ajan ja siitä on kiittämi- nen uutta lastentarhanopettajaa - - hänen ansiotaan (ehkä omien huomautusteni li- säksi) on - -”.

Muutama vastaaja selvästi tunsu oikeuten- sa ja pykälät: ”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistuksen jälkeen uskontoasi- oihin on alettu kiinnittää tarkempaa huomi- ota - -”, ”eletään nyt ns. muutoksen aikaa tä- män asian suhteen. OPH:n ohjeistusta ei - - päivähoitossa käytännössä huomioitu mi- tenkään ennen kuin itse siitä huomautin ja vaadin useasti muutosta.”

Mukana oli myös muutama lapselta itsel- tään kuultu kommentti: ”Pääsiäisenä kyseli kauhuissaan, miten se Jeesus pääsi pois siel- tä luolasta ja laitetaanko meidät muut sin- ne myös.”

Johtopäätöksiä

Tilanne on parantunut, ja se on parempi yleensä kehityksessä edellä olevissa isoissa kaupungeissa. Voi siis olettaa, että tilanne pa- ranee jatkossakin.

Korjattavaa on toisaalta edelleen paljon. Työmme jakautuu kahtia: ensiksi haluamme tietysti nykyisiäkin ohjeita noudatettavan, mutta toisaalta parantaa säädöksiä ja raken- taa muuria kirkon ja valtion väliin. Uskonto ei kuulu kunnan päiväkotiin.

Kantelupukki.fi tekee erinomaista työtä levittäessään päiväkodeille ja vanhemmille tietoa nykyisestä laista ja asetuksista. Mei- dän on myös syytä lähettää tämän kyselyn tulokset tiedoksi Opetushallitukselle. Lisäk- si kysely kannattaa toistaa muutaman vuo- den kuluttua.

TAPPAUS OULU

- OIKEUSASIAMIES KOULUASIALLA

Jori Mäntysalo

Mikä on oikeusasiamies

Oikeusasiamies on laillisuusvalvoja. Hänelle voi kannella, jos katsoo ettei jokin viranomainen noudata laillisia velvollisuuksiaan.

Oikeusasiamies käsittelee yksittäisiä tilanteita koskevia kanteluita, mutta voi ratkaisuisaan paljon laajemmin myös ohjata, suositella ja moittia. Vertailuksi voi ottaa tuomioistuimet: kun käräjäoikeus tuomitsee puukottajan taposta, se ei kerro montako lyöntiä olisi muuttanut tapon murhaksi; kun hallinto-oikeus hylkää verovalituksen, se ei kerro mikä kirja olisi hyväksytty tulonhankkimisvähennyksenä.

Oikeusasiamies valvoo julkista valtaa, esimerkiksi siis kunnan kouluja. Hän ei voi ottaa kantaa yksityisen sektorin toimintaan. Toisaalta toimivalta ei rajoitu mihinkään asiaryhmiin siten kuin esimerkiksi tietosuojavaltuutetulla ja muilla erityisalan valvojilla.

Mitä Oulussa tapahtui

Lokakuussa 2017 eräässä oululaisessa koulussa pidettiin keskustelun kautta kaikille kuulunut päivänavaus. Sen piti seurakunnan edustaja, ja siihen sisältyi virsi, rukousmuotoinen runo ja siunattu kouluvuoron toivotus.

Asiasta ilmoitettiin Kantelupukkipalveluun, joka teki siitä kantelun. Oikeusasiamies pyysi selvitystä, ja kaupungin virkamies totesi mm. " - uudistettujen ohjeiden soveltaminen koulun toimintaan edellyttää toimintakulttuurin muutosta. Tämän juurruttaminen saattaa viedä oman aikansa." Sinänsä kyseisen virkamiehen mukaan seurakuntia on ohjeistettu pitämään päivänavaukset ilman uskonnonharjoitusta ja valitsemaan sanomaksi yleistä eettistä pohdiskelua.

Oulussa asiasta keskusteltiin rehtorien kesken. Tästä huolimatta jo joulukuussa samassa koulussa oli uusi uskonnollinen päivänavaus, jossa seura-

kunnan edustaja puhui "siunauksesta ja Luojan varjelusta".

Epämääräinen selvitys - vakava moite

Oikeusasiamies pyysi kaupungilta selvitystä, mutta ei ollut siihen tyytyväinen. Lisäpyyntöönkään ei tuottanut paljon parempaa tulosta. Tuloksena oli vakava moite:

"Ylimmän laillisuusvalvojan pyytämän selvityksen antamatta jättäminen tai sen antaminen vaillinaisena on vastoin perustuslaissa ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annetussa laissa asetettua velvoitetta antaa ylimmälle laillisuusvalvojalle tämän tarvitsemat tiedot. Pidän Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelujen menettelyä olla esittämättä pyydettyä selvitystä erittäin moitittavana."

Oikeusasiamies totesi, että arvioi asiaa kantelussa kerrotun perusteella, koska ei saanut pyytämäänsä selvitystä.

Asiaratkaisu

Varsinaisena ratkaisuna oikeusasiamies antoi kaupungille huomautuksen. Ratkaisun mukaan "[O]ppilaat ja heidän huoltajansa ovat kantelussa kerrotuissa tilanteissa menettäneet todellisen ja aidon vapauden valita, osallistuuko oppilas tilaisuuksiin."

Ratkaisu ohjaa maalliseen valtioon

Varsinainen pihvi ratkaisussa oli kuitenkin muualla.

Oikeuskansleri on aiemmin suositellut, että ns. käräjähartaudet lopetetaan kokonaan, eikä tuomioistuimen toimintaan kuulu lainkaan uskonnonharjoittaminen. Tähän ja viime lehdesä uutisoituun uuteen ohjeeseen oikeusasiamies viittaa näin:

Kuten Opetushallituksen 12.1.2018 julkaistuissa uusissa ohjeissa todetaan, opetuksen järjestäjä voi päätyä myös siihen, ettei koulun työsuunnitelmassa

määriteltynä työaikana järjestetä lainkaan uskonnollisia tilaisuuksia tai toimituksia. Totean, että viimeksi mainittu on linjassa edellä mainitussa apulaisoikeuskanslerin käräjähartauksia koskevassa päätöksessä esitetyn kanssa.

Oikeusasiamies toteaa myös näin: "Suomessa toistaiseksi vakiintuneena pidettävän linjauksen mukaan uskonnonharjoittamisen piirteitä sisältävien tilaisuuksien pitäminen osana koulutyötä on hyväksytty, mutta muun muassa sillä reunaehdolla, että -". Koululaisjumalanpalvelus on siis toistaiseksi hyväksyttyä - ei ehkä tulevaisuudessa hyväksyttyä, eikä nytkään suositeltavaa vaan sallittua.

Vielä oikeusasiamies kirjoittaa uskonnollisista päivänavauksista "vapautetuista" oppilasta lainausmerkeissä. Kysehän ei pitäisi olla oletusarvosta johon saa vapautuksen, vaan valinnasta.

Ratkaisu ohjaa uskontoneutraalia valtiota kohti. Kehitys lähti vapautuksen saamisesta, negatiivisen uskonnonvapauden niukimmasta mahdollisesta tulkinnasta: jos oikein välttämättä halusi, saattoi saada erivapauden olla kuulematta julistusta jumalista. Tämä on laajentunut niin, että enää oppilas ei saisi leimautua valitessaan toisin, ja valinnankin pitäisi olla jo tarjolla ilman ennako-odotuksia

Tämän toteutuminen todellisuudessa on toki vielä kesken, minkä tämäkin juttu osoittaa. Uusin asia paperilla on toisaalta opetussuunnitelman maininta uskonnollisesta sitouttamattomuudesta ja toisaalta ohje joka muistuttaa, ettei uskonnonharjoitusta ole pakko olla.

Nyt ollaan ottamassa viimeistä askelta: koulut halutaan uskonnollisesti neutraaleiksi paikoiksi, joiden ei tarvitse eikä pidä olla minkään uskonnon levittäjiä tai vahvistajia.

Ja näin asian tietysti pitääkin olla. Uskonnonvapaus tarkoittaa lupaa mennä vapaa-ajallaan kirkkoon tai temppeleihin, ja valtiolle kieltoa edistää mitään uskontoa.

KOULUJEN JA PÄIVÄKOTIEN KATSOMUSVAPAAUS KEHITYSTÄ KANTELUIDEN JA KONTAKTIEN KAUTTA

Kari Hännikäinen

Helsingin seudun ja Tampereen vapaa-ajattelijayhdistysten sekä Uskonnottomat Suomessa ry:n ylläpitämä Kantelupukki.fi-palvelu on ollut toiminnassa vuodesta 2015. Palvelun tarkoituksena on neuvoa miten päiväkotien, koulujen ja iltapäiväkerhojen tulisi toimia uskontojen suhteen, jotta kaikkien perheiden kohdella olisi säännösten mukaista. Palvelussa myös kerrotaan, mitä voi tehdä, jos vaikuttaa siltä, että koulussa tai päiväkodissa ei näin toimita. Lisäksi palvelun kautta voi saada apua myös jatkotoimenpiteissä.

Kantelupukkiin on oltu yhteydessä noin 350 kertaa. Nämä yhteydenotot ovat sisältäneet neuvontaa, yhteydenottoopyyntöjä kouluun tai päiväkotiin anonyymisti huoltajan tai oppilaan puolesta. Tapauksista lähes 60:ssä

on päädytty tekemään kantelu koulun, lukion tai päiväkodin toiminnasta. Nämä kantelut on tehty Uskonnottomat Suomessa ry:n nimissä. Kantelut on lähetetty aluehallintovirastoon ja muutamassa tapauksessa ylempille laillisuusvalvojille. Nämä siis ovat anonyymeja kanteluita, joissa asianosainen itse haluaa pysyä nimettömänä. Tämän lisäksi palvelun kautta on tehty muutamia kanteluita omalla nimellä.

OPH:n johtaja uusista ohjeista

Suurin osa Kantelupukkiin tulevista viesteistä koskee koulujen ja päiväkotien uskonnollisia tilaisuuksia tai yhteisiä juhlia. Opetushallitus (OPH) uusi 12.1.2018 ohjeensa näistä asioista sekä elämäntutkimuksen opetuksen järjestämisestä. Uudet ohjeet annettiin koskien varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta, lukioita sekä ammatillisia oppilaitoksia.

Lähetimme OPH:n johtaja Matti Lahtiselle muutaman tarkentavan kysymyksen ohjeisiin liittyen.

K: Mitkä seikat johtivat laatimaan nyt julkaistuja ohjeita? Keitä tahoja/järjestöjä kuunneltiin ohjeita laadittaessa?

V: Opetushallituksen ohjeet katso-
musaineiden opetuksesta ja uskonnol-
lisista tilaisuuksista kouluissa annettiin
ensimmäisen kerran runsaat kymme-
nen vuotta sitten. Ohjeita on vuosien
kuluessa päivitetty muutamia kerto-
ja. Ohjeiden uusin päivitys tuli ajan-
kohtaiseksi muutaman viime aikaisen
eduskunnan apulaisoikeusasiamie-
hen kanteluratkaisun perusteella, jot-
ka koskivat mm. eri katsomusaineiden
opetusta samassa opetusryhmässä, us-
konnollisille tilaisuuksille vaihtoeh-
toisen toiminnan järjestämistä ja henki-
lötietojen käsittelyä.

Varhaiskasvatuksessa ei ollut aikai-
semmin vastaavaa ohjetta, mutta eri-
tyisesti uusien varhaiskasvatussuunnit-
telman perusteiden antamisen myö-
tä syntyi tarve ohjeiden antamiseen.
Varhaiskasvatusta koskevat ohjeet pe-
rustuvat samoihin periaatteisiin ja tul-
kintoihin kuin eduskunnan perustus-
lakivaliokunnan vuosina 2002 ja 2014
tekemiin linjauksiin perustuvat kou-
lutusta koskevat ohjeet. Varhaiskas-
vatusta koskevan ohjeen taustalla oli
myös opetusministerin äskettäin an-
tama vastaus (KKV 543/2017) kirjalli-
seen kysymykseen lapsen perusoikeu-
desta uskonnon harjoittamiseen var-
haiskasvatuksessa.

Ohjeet on valmisteltu virkamiestyö-
nä Opetushallituksessa. Lausuntokier-
rosta tai kuulemistilaisuuksia ei kat-
sottu tarpeelliseksi, koska kysymykse-
sä oli lähinnä laillisuusvalvojen rat-
kaisuihin perustuva ohjeiden päivitys.
Opetushallitus on vastaanottanut lu-
kuisia kannanottoja erityisesti uskon-
non harjoittamisesta kouluissa ja oppi-
laitoksissa. Kannanottojen perusteella
ohjeita on pyritty selkeyttämään erityi-
sesti uskollisten tilaisuuksien ja niille
vaihtohtoisen toiminnan järjestämi-
sen osalta.

K: Vapaaehtoisen teon lähtökohta on aina yksilössä itsessään. Pakotetun teon lähtökohta on ulkopuolinen siten, ettei tekijä vaikuta siihen. Perustuslakivaliokunta totesi 2014 mietinnössään, ettei pidä uskonnon ja oman tunnon vapauden kannalta ongelmallisina uskonnollisia tilaisuuksia, joista tiedotetaan etukäteen ja joihin osallistuminen on kaikille vapaaehtoisista. Miten tämä vapaaehtoisuus näkyy näissä ohjeissa, kun tilaisuudet ovat kuitenkin valinnaisia ja ottaen huomioon, että kyse on kuitenkin pakollisen peruskoulun yhteydessä järjestettävästä toiminnasta?

V: Koulujen toiminta-aikana toteutettavat uskonnolliset tilaisuudet ja niille vaihtohtoinen toiminta ovat oppilaille kuuluvia yhteisiä tapahtumia. Koulut vastaavat muun muassa oppilaiden turvallisuudesta niiden aikana. Ohjeiden mukaan oppilailla/huoltajilla on vapaus valita, osallistuvatko uskonnolliseen tilaisuuksiin

tai niille vaihtohtoiseen toimintaan riippumatta siitä, kuuluvatko johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan tai eivät.

Koulut voivat myös päätyä siihen, ettei uskonnollisia tilaisuuksia järjestetä koulun toiminta-aikana. Opetushallitus ei ohjeissa suosittele eikä kiellä uskonnollisten tilaisuuksien tai toimitusten järjestämistä. Edellä todettu koskee vastaavasti myös varhaiskasvatusta.

K: Miten koulussa/päiväkodissa voidaan käytännössä järjestää ruokarukouksia siten, ettei niihin osallistumaton lapsi leimaannu?

V: Vastuu järjestelyistä kuuluu varhaiskasvatukseen ja opetuksen järjestäjille. Järjestelyt voivat vaihdella tilojen ja olosuhteiden mukaisesti. Kysymykseen voi tulla esimerkiksi lasten/oppilaiden jakaminen eri ryhmiin ja ajalliset porrastukset. Tärkeää on myös käsitellä erilaisia uskonnollisia ja muita vakaumuksellisia näkemyksiä ja vaihtoehtoja lasten/oppilaiden kanssa osana katsomuskatsomuskasvatusta ja katsomusaineiden opetusta. Näin lapset/oppilaat voivat ymmärtää esimerkiksi eri uskontoihin liittyviä hartauden harjoittamisen muotoja tai niistä pidättäytymistä, mikä voi osaltaan vähentää leimautumista.

K: Jos koulussa tai päiväkodissa on 1 lapsi, joka ei mene enemmistön mukana, niin miten uskonnollisia tilaisuuksia järjestetään yleensäkin niin, ettei tämä leimaannu?

V: Vastuu järjestelyistä kuuluu varhaiskasvatukseen ja opetuksen järjestäjille. Järjestelyt ovat luonnollisesti haastavammat, jos uskonnollisiin tilaisuuksiin tai toimituksiin osallistumattomia on vähän. Toisaalta julkisen vallan tehtävänä on edistää myös positiivisen uskonnonvapauden toteutumista.

K: Miten uusilla OPH:n ohjeilla tosiasiallisesti toteutuu (uskonnottoman perheen) lapsen oikeus yhdenvertaiseen kohteluun, oikeus pitää perheen maailmankatsomukseen kuuluvat asiat omana tietonaan ja kokemuksen, että lapsi on tasavertainen jäsen lapsiryhmässä?

V: Vastuu yhdenvertaisuuden toteutumisesta on varhaiskasvatukseen ja opetuksen järjestäjillä. Ohjeet nostavat esille reunaehdot toiminnalle. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan (EOAK/1825/2016) katsonut, että koulut voivat käsitellä uskonnollisiin tilaisuuksiin ilmoittautumistietoja. Tietojen käsittelyssä tulee noudattaa henkilötietolain säännöksiä muun muassa arkaluonteisten tietojen käsittelyn suunnittelusta ja hyvän tietojenkäsittelytavan noudattamisesta.

K: Mitä tarkoittaa, että uskonnolliset tilaisuudet on järjestettävä erillään muusta toiminnasta?

V: Uskonnollisista tilaisuuksista ja toimituksista ja niille vaihtohtoises-
ta toiminnasta tulee ilmoittaa etukä-
teen ja niiden tulee selkeästi erottua
muusta toiminnasta, kuten koulussa
eri oppiaineiden opetuksesta.

K: Mitä tämä tarkoittaa: ”Uskonnollisten tilaisuuksien ja toimitusten aikana on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vaihtoehtoisia ja mielekää toimintaa”? Tarkoittaako tämä samaa kuin ”jos mahdollista” vai onko aina järjestettävä käytettävissä olevin keinoin? Jos tämä tarkoittaa ensimmäistä vaihtoehtoa niin miten toteutuu lasten yhdenvertaisuus?

V: Ilmaisu ”mahdollisuuksien mukaan” on suora lainaus eduskunnan perustuslakivaliokunnan mietinnös-
tä. Opetushallitus on korostanut oh-
jeissaan selkeänä pääperiaatteena, että
päiväkodeilla ja kouluilla on mahdolli-
suus vaihtohtoisen toiminnan järjes-

tämiseen. Tämä varmistaa yhdenver-
taisuuden toteutumisen.

K: Tiedottaminen: Onko edelleen mahdollista, että oppilaan huoltajat päättävät ilmoittaa oppilaan osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin tapauskohtaisesti, vaikka koulu/päiväkoti vaatisi muuta?

V: Huoltajat eivät ole sidottuja esimer-
kiksi lukuvuodeksi tai -kaudeksi anta-
maansa ilmoitukseen, vaan voivat hal-
lutessaan muuttaa sitä. Jos uskonnol-
lisia tilaisuuksia on useita, huoltajat
voivat valita niiden välillä tai päättää,
että oppilas osallistuu niille vaihtoeh-
toiseen ei-uskonnolliseen tilaisuuteen.

K: Opetuksen tulee olla uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamaton.

Voiko päiväkotit tai koulut järjestää säännöllisesti uskonnollisia tilaisuuksia, vaikka ne jo määritelmällisesti ja varsinkin säännöllisesti järjestettynä ovat uskonnollisesti sitouttavia?

V: Päiväkodit ja koulut voivat järjestää uskonnollisia tilaisuuksia säännöllises-
tikin, kunhan niille on tarjolla vaih-
toehtoista toimintaa, ja tilaisuuksista
ja toimituksista ilmoitetaan riittävän
ajoissa etukäteen.

K: Lasten Keskuksen julkaisussa ”Varhaiskasvatus katsomusten keskellä” todetaan sivulla 137:

”Päiväkodin toimintaan voi sisältyä myös joitakin uskonnonharjoittamiseen viittaavia piirteitä, jotka eivät Opetushallituksen linjauksen mukaan ole uskonnonharjoittamista vaan kuuluvat esimerkiksi juhlaperinteisiin, kuten yksittäinen laulu, virsi tai joulukuvaelma.”

Onko OPH linjannut, mitkä virret tai uskonnolliset toimitukset ovat uskonnon harjoittamista ja mitkä ei vai onko tässä tulkittu väärin OPH:n ohjetta?

V: Eduskunnan perustuslakivaliokun-
ta on katsonut, ettei koulun perinteis-
seen koulun juhlaan sisältyvän yksit-
täisen virren laulamisen johdosta juh-
laa voida pitää uskonnon harjoittami-
seksi katsottavana tilaisuutena. Juhla ei
ole siis kokonaisuudessaan uskonnol-
linen tilaisuus, mutta yksittäisen vir-
ren laulaminen on uskonnon harjoit-

tamista. Opetushallitus ei ole jakanut
virsia eri kategorioihin.

Laillisuusvalvojat asialla

Kysymykset esitettiin alkuvuonna
2018 Educa-messujen aikaan. Tämän
jälkeen laillisuusvalvojat ovat anta-
neet muutamia päätöksiä, jotka otta-
vat kantaa koulujen uskonnollisiin ti-
laisuuksiin.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies
antoi helmikuussa päätöksen kante-
luun, jossa käsiteltiin uskonnollisista
tilaisuuksista tiedottamista vantaalai-
sessa koulussa. Koulun antaman selvi-
tyksen mukaan Wilma-viestissä, jossa
huoltajia pyydetään vastaamaan huo-
lettavan mukana kotiin tulevaan ky-
selyyn, kerrotaan, että niille, jotka ei-
vät osallistu kristilliseen toimintaan,
on tarjolla uskonnotonta, ajankohtais-
ta, laadukasta ja opetussuunnitelman
mukaista toimintaa.

Apulaisoikeusasiamies katsoi, et-
tä tämä tiedottaminen ei anna riit-
tävää käsitystä tilaisuuden sisällöstä.
Näin ollen huoltajille ei jää tosiasial-
lista mahdollisuutta arvioida kumpaan
tilaisuuteen heidän lapsensa haluaisi
osallistua. Päätös on kokonaisuudes-
saan nähtävillä täällä:

<https://www.oikeusasiamies.fi/fi/ratkaisut/-/eoar/2685/2017>

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallin-
tovirasto antoi maaliskuussa päätök-
sen koskien erään koulun uskonnol-
lisia tilaisuuksia, niistä tiedottamista,
Virvisivisaa, ET:n tuntien etäjärjestämi-
stä, ruokarukouksia ym. Päätöksessään
AVI toteaa, että huoltajat voivat ilmoit-
taa uskonnollisiin tilaisuuksiin osal-
listumisesta kertaluontoisesti, mutta
heillä on oltava mahdollisuus myö-
hemmin muuttaa ilmoituksessa esit-
tämäänsä kantaa.

Koulussa ei tulisi myöskään lukea
ääneen yhteisiä ruokarukouksia.

Virvisivisaa AVI suosittelee järjestet-
täväksi kerhotoimintana varsinaisen
kouluajan jälkeen. Päätöksestä on tii-
vistelmä luettavissa Kantelupukin si-
vuilla: <https://kantelupukki.fi/rulings/lansi-ja-sisa-suomen-avi-22/>

*Kirjoittaja on Kantelupukin aktiivi
ja Vapaa-ajattelijain liiton
liittohallituksen varajäsen*

ET, USKONNONHARJOITUS JA RUOKARUKOILUTTAMINEN

Esa Ylikoski

I ET-opetus

Elämäntiedon avaaminen kaikille valittavaksi katsomusaineeksi on saanut lukiolain valmistelun ja käsittelyn yhteydessä ilahduttavan laajaa tukea. Nykytilannetta on luonnehdittu yhdenvertaisuuden ja lapsen oikeuksien sopimuksen vastaiseksi. Epäkohtaan ovat kiinnittäneet kriittistä huomiota lapsiasiavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu. Järjestöistä ET:n avaamista ovat lausunnoissa kannattaneet Vapaa-ajattelijain lisäksi ainakin Kuntaliitto ja Humanistiliitto sekä kakkosratkaisunaan Lukiolaisten liitto ja Uskonnotomat Suomessa.

Eduskunnan ja ministeriön tulee suhtautua vakavasti ja kunnioittavasti lapsen oikeuksien ja yhdenvertaisuuden erityisvaltuutettujen kannanotoihin. Kun kunnat ovat suurin koulutuksen järjestäjä, Kuntaliiton kanta on painava. Lukiolaisten liiton lausunnossa huomionarvoista oli sen uusi, ai-

emmin puuttunut linjaus ET:n avaamisen puolesta.

Kävipä itse lukiolain eduskuntakäsittelyssä kuinka hyvänsä (asia auki tästä kirjoittaessa), on selvää, että vaatimus ET:n avaamiseksi sekä peruskoulussa että lukiossa on tänä keväänä saanut merkittävän tuen. Toivottavasti se näkyy myös puolueiden tavoitteissa tulevalle vaalikaudelle.

Samalla toivon, että kouluissa edistetään uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien oppilaiden pääsyä elämäntiedon opetukseen - erityisesti niissä alakouluissa, joissa ei ole vielä ollut aineen opetusryhmiä. Uusia ryhmiä voidaan muodostaa, kun kartoitetaan uuden lukuvuoden tilanne eri luokkatasojen oppilaiden perheiden kanssa. Ekaluokalle tehdyn, ryhmän puuttumisen vuoksi pakotetun valinnan ei tarvitse olla pysyvä koko peruskoulun ajan. Kesä on hyvä aika siirtyä uskonnonopetuksesta elämäntiedontietoon.

Opetusryhmien ja et-oppilaiden määrän lisääntyminen lukuvuonna 2018-19 on samalla valmistautumis-

ta elämäntiedon vapauttamiseen kaikkien valittavaksi.

II Uskonnolliset tilaisuudet

Koulun päättymisen johtaa ajatukset paitsi kesälomaan myös uuteen lukuvuoteen. Uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta esiin nousee Opetushallituksen uskonnollisista tilaisuuksista antamien uusien ohjeiden (12.01.2018) soveltaminen.

Ensimmäistä kertaa ohjeissa todetaan: ”Opetuksen järjestäjä voi päätyä myös siihen, ettei koulun työsuunnitelmassa määriteltynä työaikana järjestetä uskonnollisia tilaisuuksia tai toimituksia.” Muutosta lieventämään viitataan: ”Koulu voi sopia, että oppilaille ja näiden huoltajille tiedotetaan mahdollisuudesta osallistua vapaa-aikana eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdyskuntien järjestämiin tilaisuuksiin kuten joulu- ja kevätkirkkoon.”

Tämä on varteenotettava malli, mahdollisuus kahden rinnakkaisen tilaisuuden mallin sijaan. Ohjeiden mukaan uskonnollisen tilai-

suuden kanssa samaan aikaan tarjottavan ei-uskonnollisen toiminnan ”tulee olla, uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään”. Lisäksi tulee huolehtia, ettei ”uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisesta tai osallistumatta jättämisestä aiheudu oppilaille leimautumista tai muita haitallisia seuraamuksia”.

Kun opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetuksen tulee olla ”uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton”, tuntuisi luonnolliselta, että uskonnonharjoitus, kuten jumalanpalvelukset ja aamuhartaudet, jätettäisiin lukuvuoden työsuunnitelmien ja koulupäivien ulkopuolelle. Lainkaan mukaan koulun tehtäviin ei kuulu uskonnonharjoitustilaisuuksien järjestäminen ja tarjoaminen.

Tällä ratkaisulla koulun henkilökunta voi yhdessä oppilaiden ja vanhempien kanssa keskittyä koulun yhteisiin tehtäviin ja tilaisuuksiin. Opetukseen liittyvät opintokäynnit ja vierailut ovat asia erikseen. Niitä on hyvä järjestää monipuolisesti erilaisten kansalaisjärjestöjen, puolueiden ja myös uskonnollisten ja katsomuksellisten yhteisöjen kanssa.

III Ruokarukoiluttaminen

Vaikka Opetushallituksen uudessa ohjeessa on edellä mainittu edistysaskel, siinä yhä ongelmia aiheuttava kohta: ”Opetuksen järjestäjät voivat päättää, järjestetäänkö esi- ja perusopetuksen yhteydessä uskonnollisia tilaisuuksia, kuten jumalanpalveluksia ja uskonnollisia päivänavauksia, ja uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia.”

Aivan erityisen ongelmallinen on uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia koskeva kohta. Toisin kuin tilaisuuksia koskeva kohta se ei

vastaa perustuslakivaliokunnan linjauksia (mietintö 2/2014 vp) eikä oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen mietintöjä.

Silti uskonnollisten toimitusten, kuten ruokarukoukset järjestäminen lisättiin Opetushallituksen ohjeisiin vuonna 2014. Ne pujautettiin ohjeisiin ilman perustuslakivaliokunnan mietinnön antamaa virikettä ja oikeutusta.

Päivittäisen uskonnollisen rituaalin järjestäminen koulun toimesta on erittäin ongelmallinen indoktrinaatiokiellon ja syrjintäkiellon näkökulmista. Siinä ”määrä muuttuu laaduksi”. Joka päivä toistuva johdettu, ääneen lausuttava ruokarukoiluttaminen on indoktrinaatiota paljon suuremmassa määrin kuin harvemmin järjestettävä tilaisuus.

Toivottavasti tämä linjaus saatetaan nopeasti käytäntöön. Opetushallituksen tulee pikaisesti muuttaa ohjeitaan tältä osin. Päiväkotien ja koulujen kannattaa toimintavuoden 2018-19 suunnitelmissaan selkeästi luopua ruokarukoiluttamisesta ja yksin teoin myös uskonnollisista tilaisuuksista.

Yhtä ongelmallista on ruokarukoiluttaminen pienten koululaisten ilta-päivätoiminnassa. Seurakuntien kuntien tilauksesta tai tukemana järjestämissä ilta-päivätoiminnassa on välipalan jakamisen yhteyteen järjestetty ruokarukous, vaikka kyseessä on julkiseen palveluun liittyvä toiminta eikä seurakuntien omaehtoinen, omalla rahoituksella tapahtuva toiminta.

Kun Opetushallituksen ohjeita ei ole vielä muutettu, on hyvä muistuttaa myös

Eriytyisen ongelmallinen on uskonnollisia toimituksia, kuten ruokarukouksia koskeva kohta.

Oppilaan mahdollisuus välttyä tällaiselta päivittäiseltä rituaalilta ilman syrjintää on erittäin hankalaa, käytännössä mahdotonta. Tämä johtuu siitä, että oppilaita ei voida ilman leimautumisen vaaraa siirtää toiseen tilaan ruokoushetken ajaksi.

Länsi- ja Sisä-Suomen AVI onkin katsonut, että koulussa ei tule lukea ääneen yhteisiä ruokarukouksia, jos tämän seurauksena yksikin oppilas, jonka huoltajat ovat ilmoittaneet, ettei oppilas osallistu koulussa järjestettäviin uskonnollisiin tilaisuuksiin, joutuisi osallistumaan ruokailutilanteisiin edes passiivisesti.

Yksityisyyden suojan näkökulmasta. Päättäessään oppilaan osallistumisesta perhe joutuu vasten tahtoaan tuomaan esiin uskonnollisuuttaan tai ei-uskonnollisuuttaan, vaikka kyseessä on arkaluontoinen tieto, jonka moni perhe haluaisi pitää yksityisasianaan.

Keskustelussa on hyvä muistaa, että mikään ei estä yksittäisiä henkilöitä toimittamasta ruokarukousta muita häiritsemättä, vaikka päiväkotit tai koulu ei kollektiivista rituaalia johdakaan. Suomalaiseen kulttuuriin ja työelämään ei kuulu, että lounailla pomo johtaisi yhteisiä ruokarukouksia. Kuumalla ei edes Kirkkohallituksessa.

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN MERKEISSÄ TULEN JA JÄÄN MAASSA

Viime vuonna pohjoismaiset humanistit kokoontuivat Helsingin kevättalven keskellä, nyt tapahtumapaikkana oli kaukainen tuulen ja jään piiskaama Islanti kaukana Atlantin armoilla. Vapaa-ajattelijain liiton edustaja **Emma Andersson** osallistui IHEU:n alaisten pohjoismaisten järjestöjen yhteiseen tapaamiseen.

Presidentin vastaanotolla. Kirjoittaja kuvassa oikealla.

Emma Andersson

Oli hienoa tavata vanhoja tuttuja viime vuoden Helsingin tapaamisen pohjalta sekä uusia tuttavuuksia. Ruotsin ja Färsearten delegaatioissa oli muutama täysin uusi osallistuja, samoin Norjan humanistien tuore pääsihteeri Trond Enger osallistui tapaamiseen. Mukana oli myös järjestäjätahon edustajia Islannin Sidmenntistä.

Kaksipäiväisen tapaamisen aikana Islannin yliopiston tiloissa kuultiin alustukset kustakin maasta ajankohtaisista asioista ja muutoksista sekä IHEU:n toiminnanjohtaja Gary McLelland kertoi kampanjoista ja muutoksista kattojärjestön toiminnassa. Pohdittiin myös yhteisen pohjoismaisen konferenssin järjestämistä 2020-luvun alussa Norjan humanistien Kristin Milen alustuksella. Lisäksi keskusteltiin populismista ja nationa-

lismista pohjoismaissa tutkija Hulda Borisdottirin (Islannin yliopisto, politiikan tutkimuksen ja psykologian laitos) johdattamana aiheesta "How fertile is the ground for populism in Iceland".

Tapaamisen yhtenä kohokohtana oli Islannin presidentin, Guðni Th. Jóhannesson, vastaanotto upeissa mauseissa presidentin residenssissä.

Ohessa poimintoja tapaamisen tiimoilta:

Ruotsi

- ▶ Järjestöllä vuodessa 500 seremoniaa (häät, hautajaiset, nuorisoleirit jne.)
- ▶ Haasteena se että jäsenistä 70% on miehiä, työtä tehdään tasa-puolisemman jäsenistön eteen
- ▶ Avunpyyntöjä on tullut ateistiturvapaikanhakijoilta, haasteena miten todistaa yksilön "uskottomuus" käytännön tasolla

- ▶ Ruotsin humanistien englanninkielinen nimi muuttui huhtikuussa 2018, uusi nimi on Humanists Sweden
- ▶ Syksyn vaalien alla keskustelua vapaakoulujen asemasta sekä uskonnollisten järjestöjen rahoituksesta suhteessa sekulaareihin järjestöihin
- ▶ Julkisen keskustelun lisäämiseksi toukokuussa 2018 avattiin nettisivut <http://enskolaforolika.se/> uskonnollisten vapaakoulujen toiminnan lakkauttamiseksi; sivuilla voi kysyä poliitikoilta mitä mieltä he ovat asiasta

Norja

- ▶ Järjestöllä n. 90 000 jäsentä, pelkästään 2017 uusia jäseniä liittyi 5000
- ▶ Lähes 20% norjalaisista nuorista käy humanistien järjestämän aikuistumisleirin
- ▶ Järjestö toteutti ystävänäpäivän tienoilla radiokampanjan, jonka tuotoksena saatiin yli 400 ehdotusta sekulaarien seremonioiden järjestämiseen
- ▶ Oslossa alle 50% väestöstä kuuluu valtionkirkkoon, tästä huolimatta kirkon rahoitus on noussut 30% huolimatta katoavista jäsenistä
- ▶ Norjassa on oikeus olla pois töistä uskonnolliseen tapahtumaan osallistumiseksi, sama oikeus ei koske muita katsomuksellisia tapahtumia
- ▶ Armeijassa on ensimmäinen sekulaari ja islaminuskoinen "kappalainen"

Tanska

- ▶ Järjestöllä 1400 jäsentä, määrä on kasvussa

- ▶ Järjestö ratifioi pohjoismaisen humanistimanifestin, myös nettisivut on uusittu ja järjestöllä on mm. uusi logo
- ▶ Järjestö viettää 10-vuotisjuhlia 27.10.2018 Kööpenhaminassa, pohjoismaiset järjestöt ovat tervetulleita tilaisuuteen
- ▶ Positiivista medianäkyvyyttä sen jälkeen kun Tanskassa uutisoitiin, että yhä vähemmän ihmisistä hyödyntää kirkon palveluita, kansallinen ja paikallistason media kiinnostui humanistien työstä
- ▶ Järjestö on palkannut 25h/viikko uuden pääsihteerin
- ▶ Pääpainona on elämäntieteiden tiedon tasa-arvoinen rooli
- ▶ Viime vuonna Tanskassa kumottiin jumalanpilkkalaki, pohjois-

- ▶ maisten yhteisellä kannanotolla saattoi olla vaikutusta asiaan
- ▶ Myös Tanskassa humanistinen "kappalainen", pohdintaa millä termillä kyseistä työtehtävää tulisi kutsua (Humanistiske samtalepartner, Humanistic Existential Care)
- ▶ Sairaaloissa kiinnostusta humanistisen "kappalaisen" palveluille

Färsearet

- ▶ Viime vuodesta jäsenmäärä on tuplaantunut, tällä hetkellä Facebook-ryhmässä on 58 jäsentä
- ▶ Mediassa on saatu positiivista näkyvyyttä, järjestön hallituksessa on toimittaja, jonka kautta medianäkyvyyteen on panostettu

- ▶ Färseareilla pidettiin keväällä ensimmäiset humanistiset häät

Islanti

- ▶ Järjestöllä 2730 jäsentä (vuonna 1991 jäseniä oli 30 ja vuonna 2013 300)
- ▶ Siviilikonfirmaatioita ja muita sekkuläärejä tapahtumia järjestetään paljon ja uusia toimijoita koulutetaan
- ▶ Uskonnollinen painostus kovaa

Lisätietoa ja kuvia Sidmenntin sivuilla osoitteessa <http://sidmennt.is/2018/04/28/humanistar-a-bessastodum/>

VALTIONKIRKOISTA EROAMINEN 2017

Jori Mäntysalo

Evankelis-luterilaisesta kirkosta erosi viime vuonna 52292 jäsentä. Eronneiden määrä ylitti niukasti vuoden 2008, ja vuosi oli näin kaikkien aikojen neljänneksi vilkkain. Edellä ovat vuosi 2013 tuhansilla sekä vuodet 2010 ja 2014 kymmenillä tuhansilla.

Eroajista noin 95 % käytti eroakirkosta.fi-palvelua. Osuus on niin suuri, että käytän tässä analyysissä palvelumme tilastoja. Lisäksi kirkon virallisissa tilastoissa on ainakin aiemmin ollut muutamia virheitä.

Naisten osuus kasvoi edelleen

Suuria muutoksia edelliseen vuoteen ei tullut. Naisten osuus kasvoi prosenttiyksikön, ja oli nyt 46,2 %. Vuosien 2010-2015 eroajista naisia oli 44,1 %.

Eroajat nuorentuivat aavistuksen. Mediaani-ikä putosi puoli vuotta ja pyöristyy nyt 33 vuoteen. Toisaalta se oli edelleen aavistuksen korkeampi kuin vuosina 2010-2015. Yli 60-vuotiaita oli 7,5 %, sama osuus kuin 2016. Vuosiin 2010-2015 verrattuna vanhempien osuus on toisaalta kasvanut suhteellisesti paljon, mutta toisaalta on vieläkin varsin vaatimaton.

Eroajista 2,1 % erosi kuukauden kuluessa 18 vuotta täytettyään. Tarvetta laskea uskonnollisen itsemääräämisoikeuden ikärajaa siis on: kirkko sallii 16-vuotiaiden äänestä, mutta he halusivat lähinnä äänestää jaloillaan.

Maaseudun osuus kasvaa

Helsingiläisiä eroajista oli 12,3 %. Osuus on toiseksi pienin ainakin kymmeneen vuoteen. Pajato ei ole tyhjä, mutta hyljälleen se pienenee. Helsingissä kirkkoon kuuluvuus ylittää 50 % enää niukasti, joten ei ole ihme, että erovirta vähenee.

Myös Espoon, Vantaan ja Tampereen luvut olivat samantyyppisiä. Vuonna 2014 niiden osuus oli poikkeuksellisen pieni, mutta tämä johtui luultavasti arkkikiipspan homomyönteisistä kommentteista, joista seurasi konservatiivien eroaalto. Konservatiiveja taas on enemmän maalla kuin kaupungissa.

Kuitenkin päälinja on eroamisen painopisteen hidasta siirtymä pienemmille paikkakunnille. Se kertoo toisaalta maallistumisen etenevän maalle, toisaalta kaupungeissa jo eronneiden osuuden kasvaneen.

Eroaminen keskittyy loppuvuoteen

28 % erosi joulukuussa, yksinomaan vuoden viimeisenä päivänä 4 %. Loppuvuodesta myös eroajien ikä nousee useilla vuosilla. Tämä kertoo tuttuun tapaan kirkollisverosta tärkeimpänä lopullisena erosyynä. Naisten osuus puolestaan laski joulukuussa; miehillähän on edelleen keskimäärin korkeampi palkka ja näin myös suurempi kirkollisvero.

Kovin massiivisia eropiikkejä ei vuoteen osunut. Esimerkiksi Marjaana Toiviaisen toiminta pakolaisten pakopalautuksia vastaan näkyi selvästi, mutta lopulta sadoilla tai tuhansillakaan lisäeroilla ei ole kokonaisuuteen kovin suurta merkitystä.

Ortodoksit

Pienemmästä valtionkirkosta erosi 811 henkeä. Suhteessa kirkon kokoon tämä on samaa suuruusluokkaa kuin luterilaisillakin. Ortodoksien osalta tosin eroakirkosta.fi-palvelun markkinaosuus oli 89 % eli selvästi alle luterilaisen luvun.

Myöskään joulukuun osuus eroista ei ollut yhtä suuri. Vaikuttaa siltä, että ortodokseista erotaan hieman vähemmän kirkollisveron vuoksi. Ero voinee olla esimerkiksi vastalause ortodoksille opille naispappeudesta tai samaa sukupuolta olevien liitoista.

Heli Astala In Memoriam

Eero Suorsa

Otin suurella surulla vastaan tiedon Vasemmostoliiton entisen kansanedustajan Heli Astalan kuolemasta maanantaina 7.5. Hän menehtyi lyhyen sairauden jälkeen. Olen kuitenkin varma, että vaikka Astalan olemassaolo on päätynyt, niin hänen työnsä muistetaan monien uskonnottomien mielissä. Astala oli pitkäaikainen Turun vapaa-ajattelijoiden jäsen, ja hänet muistetaan ET:n opetuksen voimakkaasta edistämisestä. Astalalle ET oli merkityksellinen asia, jota hän ajoi eteenpäin voimalla.

Suren voimakkaasti, etten koskaan päässyt haastattelemaan Astalaa Vapaa Ajattelijan 4/17 numeroon. Vaikka Astala on poissa, voimme ajatella, että moraalista kauneutta on se, miten hän teki tehtävänsä uskonnottomien asioiden parantamiseksi monien muiden asioiden joukossa. Astalan elämäntyön kauneus näkyy hänen suoraselkäisyydessään, ja miten hän antoi voimansa ajan haasteista huolimatta.

Vapaa-ajattelijat jäävät kaipaamaan Astalaa, ET:n opetuksen ajamisen pioneeria. Hänen työnsä ET:n puolesta oli voimakasta, ja tähän tahtoon ja voimaan voimme surun keskellä tarttua.

Astalan työ ei ollut turhaa, ja jokainen Vapaa Ajatteliija-lehden lukija voi ottaa oppia hänestä.

HELI ASTALA TURUN VAPAA-AJATTELIJAIN TOIMINNASSA POIMINTOJA YHDISTYKSEN ARKISTOSTA

Koonnut Ritva Ahonen 21.5.2018

Ensimmäinen löytämäni maininta Heli Astalasta (jatkossa HA) on vuosikokouksen pöytäkirjasta 20.2.1966, jossa todetaan että nuorisosaostoon on tullut mukaan HA. Tähän aikaan hänen äitinsä Alli Lehtisalo oli Turun vapareiden puheenjohtajana (1963-1966), ja myöhemmin muissa johtotehtävissä. Myös Helin eno Veikko Koskinen oli aktiivi yhdistyksessä.

Näin HA olisi ollut Turun vapaa-ajattelijoiden jäsenenä ainakin 52 vuotta. Hän oli jäsen kuolemaansa saakka.

Johtokunnan pöytäkirja lokakuussa 1981 kertoo päätöksestä pyytää Heliä puhumaan yhdistyksen ”keskitalven” juhlaan, joka oli vastine joulujuhlalle.

Helmikuun 1983 johtokunnan pöytäkirja toteaa, että ”Arkistoidaan pu-

heet, jotka koskevat uskonnonvapautta, koululainsäädäntöä ja rauhantyötä.” Valitettavasti en ole vielä löytänyt näitä puheita.

Pari lehtileikettä kylläkin löysin. Ne käsittelevät lasten oikeuksia otsikolla ”Lapsen silmät katsovat sinuun” YK:n Kansainvälisenä lapsen vuonna 1979, sekä otsikolla ”Että ihminen olisi ihminen” henkilön omaa kasvua kansandemokraattisessa liikkeessä. Päivämäärät ja julkaisujen nimet puuttuvat leikkeistä!

Johtokunnan pöytäkirjassa 28.8.1983 todetaan että Helsingissä pidettiin ateistien maailmankokous ja että HA ja Alli Lehtisalo ”osallistuivat aktiivisesti”. Jos hän on pitänyt puheita, niitä voisi löytyä myös liiton arkistoista.

1980-luvun alkupuolella HA on mainittu hautapuhujana, nähtävästi lähinnä Turun alueella. Alli Lehtisalo mainitsee hänet eräässä monisteessa.

Vuoden 1982 toimintakertomuksessa on mainittu HA:n toimineen hautapuhujana neljä kertaa (muutkin toimivat puhujina, eniten Alli Lehtisalo, yli 20 kertaa), ja vuoden 1983 pöytäkirjassa hänet on myös mainittu hautapuhujana, määriä ei kerrottu.

Kirjoituksissaan HA on ilmaissut huolensa lasten asemasta asevarustelun ja epätasa-arvon keskellä. Samoin hän kiinnitti myös huomiota henkiin kasvuun järjestötoiminnassa.

Eduskunnan kotisivut kertovat HA:n olleen kansanedustajana 1979-1995, sivistysvaliokunnan jäsen 1979-1994 ja sen puheenjohtaja 1983-1986. Tällöin hän vei eteenpäin myöhemmin elämäkatsomustiedoksi nimettyä oppiainetta.

Wikipedia mainitsee hänen olleen Suomen demokraattisten naisten liiton pääsihteeri 1977-1980.

Vapaa-ajattelijain liiton kultaisen ansiomerkin hän sai 2008.

JUMALATTOMAT JUHLAMENOT TURUSSA

Eero Suorsa ja Ritva Ahonen

Jumalattomat juhlamenot -infotilaisuus järjestettiin Turussa kevyen sateisena iltana 18.4. Tuurintuvalla Turun vapaa-ajattelijat ry:n pitkällisten valmisteluiden jälkeen. Järjestelyä oli ollut paljon, ja monia mutkia oli ollut matkassa, mutta tämä ensimmäinen uskonnottomista perhejuhlista tiedottava tilaisuus saatiin koottua. Musiikista vastasivat uskonnottomissa juhlissa esiintyvät muusikko ja lauluntekijä **Katariina Lappi** sekä selisti **Oliver Müller**.

Tilaisuudessa pyrittiin kertomaan vaihtoehtoista uskonnolliselle perhejuhliille. Paikalla oli Pro-Seremoniat Oy:stä **Laura Mäntysalo** joka omassa puheenvuorossaan kertoi mitä kaikkea Pro-Seremoniat tekee aina konkreettisesta neuvonnasta, juhlatodistuksista ja adresseista juhlapuhujien ja muusikoiden esiintymisvarauksiin. Häät, nimiäiset, ja hautajaiset ja aikuistumisjuhlat tulivat selkeästi ja kattavasti esiteltä. Myös Anneli Aurejärvi-Karjalaisen Perheen omat juhlat -kirja tuli mainituksi iästään huolimatta erittäin hyödyllisenä oppaana ja perusteoksena perheen omien juhlien järjestämisessä.

Mäntysalo aloitti kertomalla nimiäisistä, joissa lapsi otetaan osaksi perhettä ja yhteisöä. Selkeätä kaavaa ei ole olemassa, mutta Pro-Seremoniat antaa tarvittaessa konsultaatiota. Myös kummeista oli puhe. Osa ihmisistä vierastaa sanaa kummi, mutta tämä ei ole Mäntysalon mukaan ylivoimainen este. Siviilikummi tai vaikka haltijakummi on varsin hyvä termi, mutta koska uskonnottomissa seremonioissa on vapaa kaava, kummin tilalle voidaan keksiä myös jokin muu termi. Kummiksi ryhtyy usein lapselle tärkeä aikuinen, joka kulkee lapsen rinnalla tukena ja apuna.

Mutta asiakaslähtöisyys on ykkösenä: jos perhe haluaa juhlavat juhlat, niin sitten sellaiset järjestetään. Pro-Seremoniat tarjoaa myös erilaisia todistuksia juhlakalulle sekä hänen läheisilleen, kuten sisaruksille ja isovanhemmille. Mäntysalo antoi myös hyvin konkreettisen ja selkeän hinta-erittelyn. Kokonaisuutta kat-

soen Mäntysalo antoi pitkässä esityksessään hyvin tarkkoja, mutta myös luovia ideoita.

Aikuistumisjuhlista kertoi **Venla Hannuksela** Prometheusleirin tuki ry:stä ja hautausoimiston palveluista uskonnottomille toimitusjohtaja **Riitta Vehanen** Pietet -hautausoimistosta. Uskonnottomien juhlien järjestämisestä Turun seudulla valottivat aiheesta tietopankkia keräävät Turun Vapaa-ajattelijoiden jäsenet.

Tämän intron jälkeen tuon esiin ohessa Turun vapaa-ajattelijat ry:n Ritva Ahosen kokoamia selkeitä ohjeita:

NIMIÄISET, LAURA MÄNTYSALO

- ▶ lapsen liittäminen perheeseen ja sukuun, nimen julistaminen
- ▶ siviilikummit
- ▶ nimi ilmoitettava 2 kk kuluessa syntymästä, nimiäisjuhla usein samoihin aikoihin
- ▶ sisarusten huomioiminen
- ▶ uskonnollisten osanottajien (esim. isomummi) huomioiminen
- ▶ todistukset, mm. nimenantotodistus
- ▶ Aulikki Holman kommentti: saadaan lähipiiri tukemaan lasta

AIKUISTUMISJUHLA, VENLA HANNUKSELA

- ▶ 1. protuleirin päätösjuhla
- ▶ katsomusten kirjo leireillä laaja, mahdollistaa eri näkemyksiin tutustumisen
- ▶ leireille tullaan myös ulkomailta
- ▶ leirin loppujuhlassa läheisiä rajoitetusti
- ▶ tiedotus@protu.fi -ositteesta voi kysyä lisätietoja
- ▶ alennusta leiristä voi pyytää
- ▶ sos.toimi voi tukea hinnassa
- ▶ vaparistipendiä voi pyytää
- ▶ 2. kotijuhlat pari viikkoa leirin jälkeen
- ▶ ohjelmaa, esim. valokuvaesitys nuoren kasvamisesta

HÄÄT, LAURA MÄNTYSALO
VIHKIMINEN

- ▶ siviilivihkiminen juridisesti pätevä, kun vihkijällä on virallinen oikeus vihkiä
- ▶ maistraatissa ja käräjäoikeudessa ilmainen, muualla ja virka-ajan ulkopuolella 200 € plus matkat

MAISTRAATIT LÄHISEUDULLA: KATARIINA LAPPI

- ▶ Turku, nyt vanhassa Kelan talossa, vihkiäjät saatavissa myös muualle aika helposti vihkimään
- ▶ Parainen
- ▶ Rauma, maanantaisin ja perjantaisin, mahdollisuudet varmistettava
- ▶ Salo, perjantaisin
- ▶ Pori, joka päivä, kaunis vihkihuone

HAUTAJAISET, LAURA MÄNTYSALO

Saattotilaisuus kappelissa tai muualla, esim:

- ▶ alkusoitto
- ▶ kukkien lasku
- ▶ musiikkiesitys
- ▶ saattopuhe
- ▶ musiikkiesitys
- ▶ loppusoitto
- ▶ muistotilaisuus ravintolassa tai muualla, esim:
- ▶ tervetuloa, musiikkia
- ▶ ruokailu
- ▶ adressien luku ja muistelua
- ▶ kahvi ja vapaamuotoista seurustelua
- ▶ muistotilaisuus on olemukseltaan saattotilaisuuden tunnelmaa keventävä
- ▶ vainajan oma tahto ja vakaumus ohjaavat tilaisuuksien sisältöä

- ▶ seremonian voi pitää myös uurnan äärellä tai kokonaan ilman vainajaa
- ▶ saattopuheen sisältö: pienoiskuva kuolleesta ihmisestä
- ▶ saattotilaisuuden elementit vainajan näköisiä

HAUTAUSTOIMISTON PUHEENVUORO:

RIITTA VEHANEN, PIETET

- ▶ uskonnottomat hautajaiset ovat monitahoiset
- ▶ myös hautaustoimistot välittävät puhujia
- ▶ joskus hautajaisissa pelkkää musiikkia
- ▶ saattotilaisuus ei mahdollinen Ylösnousemuskappelissa, Pyhän ristin kappelissa (vihitty kirkoksi) eikä taidekappelissa (tulkittu kirkoksi)
- ▶ kirkon tunnustuksettomien hautausmaa Kärämäessä
- ▶ muistolehtoon sirotellaan jo noin neljännes vainajista (kirkon maata)
- ▶ kappelin vuokra tulee uskonnottomille lisämaksuna, muuten kirkon hinnat samat kaikille

Stig-Göran Lidnqvistin kommentteja, mm. sairaalan hiljais- ta huonetta voi käyttää muistelutilaisuuteen

USKONNOTTOMAT HAUTAUSMAAT JA

SIROTTELUALUEET, RITVA AHONEN:

- ▶ Forssan vapaa-ajattelijoiden hautausmaa, lähin vapaa-ajattelijoiden ylläpitämä
- ▶ Satakunnan vapaa-ajattelijoiden metsähautausmaa Lepomäki
- ▶ Turun kaupungin osoittamat kuusi tuhkansiroittelun aluetta

Riitta Vehasen kommentti: myös Metsähallituksen vesialue Airistolla.

TAMPEREELLA TAPAHTUU

Tampereen vapaa-ajattelijat kokoontuvat joka neljäs torstai baari-iltaan. Paikka on Gastropub Nordic, Otavalankatu 3 Koskikeskuksen vieressä, ja illat alkavat kello 18:30. Ennakoilmoittautumista ei tarvita, vaan voi vain tulla paikalle. Meidät löytää takaosan kabinetista.

Kesäkuun baari-illassa 14.6. Uskontojen uhrien tuki ry:n aktiivi kertoo järjestöstään. Eroakirkosta.fi-palvelun lukuja ihmetellään 12.7, uskonnonvapaus.fi on vuorossa 9.8. Sitten 6.9. pappi Leena Sorsa tulee vieraaksi ja puhutaan julkisen tilan käsitteestä ja uskonnonvapaudesta. 4.10 on tarkoitus kuulla uskonnottomista juhlista. Lopuille kolmelle eli 1.11, 29.11 ja 27.12 aihe varmistuu myöhemmin.

Tänä vuonna on pidetty myös yksi kävely kaupungissa heikolla menestyksellä ja yksi oikein onnistunut makkarapaistoretki. Tarkoitus on kesällä tehdä kaksi luontoretkeä joista toinen yön yli, matkata Satakunnan yhdistyksen vieraaksi Pori Jazzeille sekä tutustua purjaveeneilyyn.

Tulevista tapahtumista saa lisätietoa esimerkiksi Facebook-ryhmästä tai sähköpostilla osoitteesta tampere@vapaa-ajattelijat.fi.

Viime vuonna kuulumme tähtitornilla esityksen eksoplaneetoista, kävimme kuuntelemassa konsertin ja tutustuimme Hämeen linnassa Pyhät ja pakanat -näyttelyyn. Erilaisia ideoita tapahtumiksi sopii esittää, joko siitä mihin haluaisi osallistua tai mitä voisi järjestää.

JM

JUMALATTOMAT KESÄPÄIVÄT PORISSA

Vapareiden kesän yksi merkkipaaluista, Jumalattomat Kesäpäivät ovat ovella. Satakunnan vapaa-ajattelijat järjestävät 21.7.2018 klo 14 - 19 kaikille vapareille ja vapariaatteesta kiinnostuneille mukavana järjestötapaamisena tunnetun tilaisuuden Karhukaupungin ydinkeskustassa osoitteessa Nortamonkatu 3, 28100 Pori.

Jumalattomat Kesäpäivät ovat ajoittuneet jazz-juhliin. Näin saadaan järjestötyöhön sen kaipaamaa kevennyttä, Porissa on väkeä kauempaakin ja silti kesäisissä tunnelmissa vapareita kiinnostavista asioista juttu kumpuilee aktiivisesti.

Järjestäjät pitävä huolta omalta osaltaan ohjelmasta, tänä vuonna Poriin on kutsuttu vieraita Turusta ja Helsingistä.

Monien tuntema **Neiti Ellen Salminen** esittää uskonnotonta musiikkia. Tiedossa on huippuasetti hyvää lyriikkaa sekä Neiti Ellen Salminen täydellistä osaamista, joka ei jätä ketään kylmäksi.

Turun vapareiden kehityspäällikkö **Eero Suorsa** etsii esityksessään vastausta mielenkiintoiseen kysymykseen, Onko vapareissa potkua?

Helsingiläinen Pro-Seremonioiden juhlapuhuja Anniina Tapioharju kertoo uskonnottomista juhlista ja niiden paikasta suomalaisessa pitokalenterissa. Mikä on maallistumisen vaikutus ja onko se saavuttanut kansalaisia? Millaista on järjestää uskonnottomat juhlatsilloin, kun ympäristö odottaa aivan muuta?

Keskustelun aikana käydään läpi Satakunnan vapaa-ajattelijoiden puheenjohtajan, Jukka Kim'n jäsenitelemänä yhdistyksen toimintaa ja edessä olevia tehtäviä sekä niitä asioita, joita Länsi-Suomen vaparit katsovat tärkeiksi, ja kuunnellaan sitä, mitä kesävieraat pitävät vapareiden järjestökentällä esillä.

Kesäpäivien ohjelmaa kuuluu trahteraus ja pientä purtavaa sekä kaffeet.

Lisätietoja jukka.kim@gmail.com tai puh. 046 811 9074/Jukka Kim

Vapaa ajattelijat

4. JUMALATTOMAT KESÄPÄIVÄT
21.7.2018 KLO 14 – 19

JAZZ-JUHLIEN AIKANA
NORTAMONKATU 3, 28100 PORI

JUMALATONTA MUSIIKKIA

NEITI ELLEN SALMINEN

USKONNOTTOMAT JUHLAT

ANNIINA TAPIOHARJU, PUHUJA PRO-SEREMONIAT

ONKO VAPAREISSA POTKUA

EERO SUORSA, KEHITYSVASTAAVA
TURUN VAPAA-AJATTELIJAT

KATSAUS SATAKUNTAAN

JUKKA KIM, PUHEENJOHTAJA SATAVAPARIT

PIENTÄ PURTAVAA JA ARPAJAISET, TERVETULOA!

LISÄTIETOJA PUH. 046 811 9074

VABAARIT JATKAVAT HELSINGISSÄ

Helsingin seudun vapaa-ajattelijain järjestämät Vabaarit jatkavat elokuusta alkaen joka kuukauden kolmas maanantai ravintola Oivassa, Porhaninkadulla. Ma 20.8. klo 18.00 aiheena ovat kouluasiat eli Back to School.

Elokuussa ilmestyvässä Vapaa Ajattelija -lehdessä Linnea Kiukka palaa vielä kevään Vabaarien sisältöemoihin.

Helsingin yhdistys oli toukokuun lopulla Maailma kylässä -tapahtu-

massa, ja aikoo olla esillä myös Pride-tapahtuman puistojuhlassa 30.6. Kaivopuistossa.

EY

VAPAARANTA KOTKAN EDUSTALLA KÄYTETTÄVISSÄ

Teksti ja kuvat: Ulla Jalkanen

Keväällä yli 100 vuotta sitten purjealuksella tuotiin Suomenlahden ulkosaaristosta, Lavansaaresta Kotkan edustalle Viikarin saareen hirret Yrjösen kalastajaperheen talon rakentamista varten. Perhe muutti uuteen kotiin 2.7.1908. Elokuussa syntynyt **Aarne Yrjönen** tuotiin haapiolla purjehtien kotisaarelle Kotkansaarelta.

Ensi alkuun perhe eli kalastuksella. Se tapahtui purje- ja soutuveneiden avulla. Jossakin vaiheessa moottorivene tuli käyttöön. Yleensä kone syrjäytti purjeet käyttövoimana merellä.

1970-luvulla vapaa-ajattelijaksi kehittynyt Aarne lopetti kalastuksen ja lahjoitti kotitilansa Vapaa-ajattelijayhdistykselle, ja alkoi vakituisesti asua kaupungissa. Viikarin Vapaaranta on toiminut jäsenten vapaa-ajanviettopaikkana siitä lähtien.

2010-luvulla joukko jäseniä alkoi useiden vuosien tauon jälkeen taas käydä Vapaarannassa. Nyt kulkuvälineenä on lähes 100 vuoden tauon jälkeen taas ollut purjevene. Nostokölillä varusteltu purjevene pääsee syvyyksien puolesta matalaan lahdenpohjukkaan.

Kuljemme saarelle tuulen voimin, valmistamme ruoan puuliedellä. Sähköä saarelle ei tule. Taskulamput, öljylamput ja kynttilät antavat valoa. Rahojen salliessa talojen ja vajojen kunnostus etenee hiljaksen. Joku ilmaisee asian niin, että olemme aloittaneet 100 vuoden remontin. Koko ajan talot ovat kuitenkin käyttökunnossa.

Yrjösen perhe on aikanaan pitänyt kahta lehmää, sikoja, lammasta ja kaneja. Pientä viljelyä on ollut myös. Talojen lähellä on pieni kasvimaata, jonka luonnonkasvit ovat vallanneet. Maa on hyvää ja siitä todistavat lierot, joita on runsaasti. Viime kesänä laitomme kasvamaan lehtikaalia ja perunaa. Sato oli hyvä. Jatkossa laajennamme viljelyä.

Viikarin Vapaaranta jakaa mielipiteitä. Jotkut näkevät siinä pari ränsistynyttä taloa, vajan sekä saunan, jotka kaikki ovat kunnostuksen tarpeessa, ja vievät paljon rahaa. Toisille paikka on paratiisi juuri siksi, että modernin maailman ote on siitä niin vähäinen, vaikka se on lähellä kaupunkia.

Vapaaranta on kaikkien käytettävissä. Yöpymismaksu on 5€/vrk hengeltä, maksetaan purkkiin paikan päällä. Kuljetuspalvelua emme voi luvata, mutta kysyä kannattaa Kotkan toimistosta Umelta p.044 018 3966. <http://vapaaranta.blogspot.fi/>

<https://www.facebook.com/Vapaaranta> (Kotkan Vapaaranta)

KEMIN VAPAA-AJATTELIJAIN KESÄKUULUMISIA

Yhdistyksen hautausmaan hoitoon on kesäksi 2018 palkattu pitkäaikastyötön. Asiaa koskeva neuvonpito pidettiin Kemin kaupungintalolla huhtikuussa. Neuvotteluun osallistuivat Kemin Vapaa-ajattelijain puheenjohtaja Pertti Periniva ja sihteeri **Sauli Kankaanpää** sekä projektipäällikkö **Hanna Alila** ja palvelukoordinaattori **Mirja Tuomela**. Jäsenhankinta on ajankohtaista kesälläkin, sanoo yhdistyksen puheenjohtaja Pertti Periniva.

Kuvassa vasemmalta oikealle Kemin Vapaa-ajattelijain puheenjohtaja Pertti Periniva, sihteeri Sauli Kankaanpää, projektipäällikkö Hanna Alila ja palvelukoordinaattori Mirja Tuomela.

Vapaasti ajateltua • mielipiteet

MIKÄ JA MISSÄ MENI VIKAAN?

Arvoisa Taivaallinen Herra. Eikö sananne mennyt perille kaikkivaltiudestanne, kun uskontokuntia johtajineen täällä maan päällä syntyi ja syntyy edelleen tuhottoman paljon? On islamia, kristinuskkoa, luterilaisuutta, ortodoksisuutta, juutalaisuutta, jehovalaisuutta ja ties mitä. Nyt nämä erilaiset uskontokunnat käyvät keskinäisiä sotia ympäri maapallon. Eikö sen pitänyt olla niin, että hallitsette maailmankaikkeudessa yksinoikeudella vain yhtä uskontoa sekä ohjeistatte sanansaattajanne sen mukaisesti? Onkohan tässä asiassa kommunikoimisenne ollut joitain puutteita?

Vai oletteko kenties määränneetkin tällaiset verenvuodatukset? Viittaan tässä asiassa raamatun kirjoituksen Jer. 13:14 kohtaan: ”Ja minä murskaan heidät, toisen toistansa vastaan, sekä isät että lapset, sanoo Herra. Minä en sääli, en säästä enkä armahda, niin että jättäisin heidät hävittämättä.” Onko näin, vai ovatko sanansaattajanne ymmärtäneet käskynne väärin? Itse olen luullut uskontoanne humaanimiksi.

Lisäksi uskontokuntien sisällä on tapahtunut kaiken laista. Kautta aikojen osa maanpäällisistä sanansaattajistanne on käyttänyt seksuaalisesti hyväksien alaikäisiä lapsia. Minua se on järkyttänyt. Tämän lisäksi osa papeistanne on katsonut läpi sormien taloudel-

lista toimintaa seurakunnassaan. Eräs Teemu Laajasalokin, joka äskettäin vihittiin täällä meillä päin erään hiippakunnan piispaksi, höyläsi seurakunnan pankkikorttia löysäkätisesti. Hänen silmänsä aukenivat avoimuudelle ja läpinäkyvyydelle vasta sen jälkeen, kun hänen tekemisensä paljastuivat. Missähän tämän yrittäjäpapin omatunto piileskeli sitä ennen? Tilasikohan muuten seurakunta tässä asiassa ”puhtaat paperit” hyvävelitarkastajilta? Näin minusta tuntuu. Mitä mieltä olette tästä sekasortoisesta maailman menosta?

Teiltä, en papeilta ja saarnaajilta vastausta odottaen
Martti Vaattovaara

USKONNONVAPAAUS KOULUSSA -TAPAHTUMA SEINÄJOELLA

Mikko Muilu

Seinäjoella on puhuttu viimeisen vuoden aikana paljon Vapaa-ajatteli-
lijoista ja uskonnon harjoittamisesta ja opettamisesta kouluissa. Sei-
näjoen Hyllykallion koulusta tehtiin viime keväänä kantelu Aluehal-
lintovirastoon, ja viime tammikuussa ilmestyneet OPH:n uudistuneet
ohjeet antoivat uutta pontta keskustelulle. Keskustelu oli kuitenkin
yleensä asian vierestä tai koko asia oli ymmärretty väärin. Seinäjoen
Vapaa-ajattelijat halusivat saada aiheesta järkevää ja rakentavaa kes-
kustelua, joten järjestimme toukokuun puolessa välissä vanhemmil-
le ja opettajille suunnatun tapahtuman.

Seinäjoella on uusi kirjasto, jonka luentosaleissa on helppo jär-
jestää erilaisia tilaisuuksia. Tapahtumamme soveltui yhteistyötoi-
minnaksi kirjaston kanssa, joten saimme tilan ilmaiseksi käyttöö-
me, jonka lisäksi saimme markkinointiapua kirjastolta. Halusimme
saada paikalle vanhempia, jotka olisivat kiinnostuneita ET-opetuk-
sesta, ja opettajia, jotka haluaisivat kuulla uskonnottomien tilaisuuksien
rinnalle järjestettävistä tapahtumista.

Kutsuimme paikalle Kantelupukki.fi -palvelusta **Riku Salmisen** ja
Kari Hännikäisen, Seinäjoen seurakunnasta pastori **Henna Salon**,
Seinäjoen lukion katsomusaineiden opettajan **Ville Hakalan** ja Seinä-
joen kirjastotoimenjohtajan **Mervi Heikkilän**. Paikalle saapui myös
Seinäjoen kaupungin perusopetusjohtaja **Jari Jaskari**, joka on joutunut
Hyllykallion koulun kantelun jälkeen melkoiseen pyörytykseen.

Tapahtumaan ei ollut kuin muutama ennalta ilmoittautunut, mut-
ta paikalle saapui kuitenkin parikymmentä kiinnostunutta. Valtaosa

paikalle tulijoista oli seurakunnan työntekijöitä. Olimme etukäteen
puhuneet toimintatavasta, jos niin sanotut hihhulit tulisivat paikalle,
mutta mitään ryntäystä ei tullut. Yksi henkilö lähti haastamaan pu-
hujia kuluneella "uskonnottomuus on myös uskonto" -argumentilla,
mutta etukäteen päätetty linja keskustelun pitämisestä uskonnon ul-
kopuolella auttoi pitämään ihmiset asiassa.

Keskustelu oli vilkasta ja toisia kunnioittavaa. Keskustelun ede-
tessä oli helppo huomata, että olimme hyvin samalla aallonpituudel-
la ja kaikki toivoivat lakia noudatettavan. Keskustelu liikkui lähinnä
järjestelyissä ja siinä miten eri asiat voitaisiin ottaa huomioon perus-
opetuksen eri asteilla.

Tuntuu, että Seinäjoella ollaan saamassa hyvää vauhtia tässä asi-
assa. Seinäjoen kaupunginkirjasto on ottanut vastuulleen rinnak-
kaisen ohjelman järjestämisen. He tekevät ohjelman vuosittain tie-
tyn teeman ympärille ja pystyvät vastaanottamaan suuriakin ryh-
miä. Uusi kaupunginkirjasto sopii erilaisten tapahtumien järjes-
tämiseen muutenkin ja se on kivenheiton päässä Seinäjoen kirkosta,
Lakeuden rististä.

Järjestely poistaa opettajilta vastuun rinnakkaisen ohjelman jär-
jestämisestä ja tarjoaa laadukasta ja mielenkiintoista ohjelmaa. Kuten
pastori Henna Salo tilaisuudessa sanoi "toiset voivat mennä kirkkoon
tien toiselle puolelle ja toiset 'tiedon temppeleihin' tien toiselle puolelle."
Parhaassa tapauksessa ryhmien jako jää huomaamattomaksi ja rin-
nakkaisesta ohjelmasta saadaan mielekäs ja kiinnostava vaihtoehto.
Ensi syksynä nähdään miten hyvin koulut ottavat kirjaston tarjoaman
ohjelman vastaan ja kuinka suosittuja niistä tulee.

Miten Kantelupukki toimii

Riku Salminen

1. Vanhempi ottaa yhteyttä Kantelupukkiin (sivusto, sähköposti, Facebook)
2. Kantelupukki neuvoo keskustelemaan opettajan/rehtorin kanssa
3. Jos vanhempi ei itse halua → Kantelupukki-aktiivi on yhteydessä
4. Jos tilanne ei ratkea keskustelemalla seuraava porras on esim. kunnan
koulutoimenjohtaja tai sivistyslautakunta
5. Jos tilanne ei edelleenkään ratkea keskustellaan
vanhemman/vanhempien kanssa siitä, kannattaako tehdä kantelu
Aluehallintovirastoon
6. Kantelupukki auttaa kantelun tekemisessä, jos vanhemmat eivät itse
halua olla kantelun allekirjoittajia, allekirjoittaja on Uskonnoton
Suomessa ry
7. Kantelupukki julkistaa saadun päätöksen anonymisoituna

TARVITAANKO MEITÄ?

Liisa Taskinen

Vapaa-ajattelijat-järjestö on aikanaan perustet-
tu suureen tarpeeseen. Uskonnonvapausla-
ki ei taannut kirkosta eronneiden yhdenvertai-
suutta, vaan he joutuivat taistelemaan oi-
keuksistaan, jopa perustamaan hautausmai-
ta jäsenilleen. Taistelu on tuottanut tulosta,
mutta vain osittain. Paljon on vielä tehtävää.

Uskontokuntiin kuulumattomia on enemmän kuin kos-
kaan ennen. Toisaalta vapaa-ajattelijoiden jäsenistö ikään-
tyy, uusia aktiivisia jäseniä kaivataan. Mihin ihmisten tar-
peisiin Vapaa-ajattelijoiden liitto pystyy nyt vastaamaan?

Jäsenjärjestöjä on monenlaisia. Yliopistomaailmassa tär-
keää on tarjota keskustelufoorumi filosofisille ja maailman-
katsomuksellisille pohdinnoille. Toisaalla oman hautaus-
maan ylläpito ja siihen liittyvien palvelujen tarjoaminen
ovat keskeistä toimintaa useille jäsenjärjestöille.

Uskonnottomien etujärjestönä toimiminen on toimin-
tamme keskiössä. Monille uskontokuntiin kuulumattomil-
le oikeuksien väheksyminen ja sivuuttaminen tulee uutena
ja yllättävänä vasta, kun siihen törmää omassa arjessa. Us-
konnon opetus kouluissa, elämäntutkimustiedon tunneil-
le osallistumisen hankaluus, uskonnolliset rituaalit osana
kouluopetusta tai päiväkodin arkea saattavat toimia joille-
kin herätteinä. Onko meillä valmiuksia tarjota apua, yh-
teyksiä, yhteystietoja, vertaistukea?

Protu-leirit ovat suosittuja, niillä on oma järjestäjänsä.
Perhejuhliin tarjoavat apua niin jotkut jäsenjärjestöt kuin
Pro Seremoniatkin. Useimmat perheet selviävät kuitenkin
omin avuin, järjestävät omannäköisensä juhlat. Sosiaalinen
media, internet ja samoin ajatteleva lähipiiri saattavat olla
apuna. Onko Vapaa-ajattelijoiden järjestönä tässä roolia?

Uskonto, oma hengellisyys, oma maailmankatsomus
koetaan Suomessa pitkälti yksityisasiaksi. "Metsä on mi-
nun kirkkoni" - tai paikka, missä koetaan rauhaa, yhteyttä
luontoon - hyvin yksityisiä kokemuksia. Kaikilla ei ole tar-
vetta jakaa ajatuksiaan muiden kanssa. Osaammeko tarjota
sopivia puitteita ja foorumia niille, jotka haluavat ja tun-
tevat tarvetta keskustella maailmankatsomuksellisista asi-
oista vapaassa, humanistisessa hengessä?

Rasismi on kääriytynyt islaminvastaiseen huntuuun. Ää-
ri-islamistiseksi kutsutun fundamentalismin nousu, sen ni-
missä tehdyt terrori- ja väkivaltateot herättävät oikeutetus-
ti pelkoa ja suuttumusta. Lähi-idästä ja Afrikasta lähtöi-
sin olevat suuret muuttoaalot - turvapaikanhakijat ja muut
siirtolaiset - ovat herättäneet pelkoja ja osaltaan nostaneet
oikeistopopulististen, jopa fasististenkin puolueiden kan-
natusta. Viime kädessä tässä on kyse puhtaasta rasimis-
ta. Onko Vapaa-ajattelijoiden roolia tämän näkökannan esil-
le tuomisessa?

Myanmarista saatiin odottamattomia ja järkyttäviä uut-
isia islaminuskoisen Rohingya-kansan järjestelmällisestä
murhaamisesta ja maanpakoon ajamisesta. Tässä on budd-
halaismunkeilla ollut aktiivinen rooli. Intiassa hindunatio-
nalismi on nousussa, perinteiden ja uskonnon nimissä väi-
notaan erityisesti islaminuskoisia. Onko Vapaa-ajattelijoi-
le järjestönä aiheellista kommentoida tämän laatuista us-
konnon verukkeella tehtyjä rikoksia ja syrjintää?

Hautausoimi on pääasiassa seurakuntien vastuulla - val-
tio on ikään kuin ulkoistanut yhteiskunnallisen tehtävänsä.
Vapaa-ajattelijoiden vanha vaatimus on siirtää hautausoi-
minta kuntien vastuulle. Maakuntauudistus mahdollistaisi
tässä myös järjestämisvelvoitteen siirtämisen maakunnil-
le, ja samalla jakaa taloudellista tukea Vapaa-ajattelijoiden
ylläpitämille hautausmaalle ja hautausoiminnalle. Nyt-
hän kirkko saa ns. nuppitaksan asukasluvun, ei jäsenmää-
rän mukaan hautausoimintaan.

Vapaa-ajattelijoiden pitkä ja kunniakkaat perinteet.
Pelkästään niiden varassa emme kuitenkaan voi jatkaa näi-
vettymättä ja kuihtumatta kokonaan. Osaammeko löytää
paikkamme ja roolimme kiivasta tahtia muuttuvassa maa-
ilmassa? Perustehtävämme ei ole kadonnut - uskonnottomo-
ient etujen puolustaminen, kirkon ja valtion täydellinen
erottaminen. Mutta olemmeko tosiasiallisesti itsetyytyväi-
nen lähinnä sisäänpäin lämpiävä salaseura? Meillä on hie-
no järjestö, jonka on pysyttävä ajassa mukana ja löydet-
tävä uudelleen tehtävänsä ja paikkansa osana nousevaa kan-
salaistoimintaa ja demokraattista liikettä.

*Kirjoittaja on Kotkan vapaa-ajattelijain puheenjohtaja
ja Vapaa-ajattelijain liiton liittovaltuuston jäsen*

MINUN ATEISMINI - OSA 4

Ateismi, uskonottomuus vai vapaa-ajattelu? Vaiko kenties humanismi, tai jotain ihan muuta? Numeroiden 3/2017 – 1/2018 tapaan ääneen pääsee joukko rohkeita yksilöitä, jotka halusivat jakaa oman tarinansa siitä, miten he päätyivät pois uskonnon parista.

Jumalattomuus on moniäänistä, ja kyseessä on aina henkilökohtainen kokemus. Omien tarinoiden kertominen on tärkeää, sillä kokemuksesta tulee totta, kun sen saa kertoa ääneen.

Kirjoitukset saimme kolmen Facebook-ryhmän, Rennon Feministiryhmän, Vapaa-ajattelijoiden liiton ja Yhdistyneet uskontokriitikot fb-ryhmien kautta jaetun kirjoituskutsun myötä. Kirjoitukset kokosi ja editoi Eero Suorsa.

Kirjoituskutsu jatkuu eli pyydämme lukijoita lähettämään omia tarinoitaan toimitukseen. Yhteystiedot löytyvät lehden lopusta.

Mikon tarina

En muista koskaan uskoneeni Jumalaan. Insinöörismiehenä isäni oli hyvin skeptinen uskonasioiden suhteen, ja opettikin minulle luonnontieteelliset selitykset maailman ihmeisiin, alkuräjähdyksestä evoluutioon heti kun asioita tiedustelin. Muistan myös, että kuolemaa hän kuvaili kaiken loppumisena. Ihmisenä olin tietysti rajatulla ymmärryksenä rajoitettu jo viisivuotiaana, ja mietin mielessäni ääretöntä pimeyttä. Ajatus tietysti ahdisti, mutta opin olemaan ajattelematta sitä.

Äitini oli tapakristitty ja hyvin konventionaaliseen elämään taipuvainen, ja halusi, että myös minä opiskelen koulussa uskontoa. Muistan jo ensimmäisestä luokasta alkaen pitäneeni Raamatun kertomuksia satuna. Kolmannella luokalla jouduin ensimmäisen kerran ongelmiin rienauksesta, kun naureskelin Jeesus-messusta innostuneille kanssaopiskelijoilleni. Viisitoistavuotiaana sain vihdoinkin äitini siunauksen kirkosta eroamiseen sillä ehdolla, että käyn kuitenkin yläasteen uskonnon loppuun. Olin luokaltani ainoa, joka ei käynyt rippikoulua.

Lukiovuodet elin uskonnosta vapaata elämää. Olin erityisen kiinnostunut filosofiasta, jota myöhemmin hakeuduinkin opiskelemaan yliopistoon. Sairastuin kuitenkin henkisesti 18-vuotiaana. Elämäni tämän jälkeen on ollut jatkuvaa taistelua masennuksen kanssa. Olen tällä hetkellä 25-vuotias, ja viime talvena kävi jotain, jota en osannut odottaa. Aloin uskoa Jumalaan.

Luin filosofian historiaa, ja perehdyin syvällisemmin eritoten 1700-luvun rationalistien ajatteluun. Moni oli vakuuttunut Jumalan olemassaolosta, ja uskovaainen kristitty. Aloin itse tuntea ensimmäistä kertaa elämässäni epävarmuutta siitä, olinko tehnyt oikean ratkaisun. Elämäni oli yhtä pimeyttä, millään ei ollut mitään väliä, kun ei ollut absoluuttisia arvoja, joihin pohjata. Halusin vihdoinkin saada elämäni kuntoon. Aloin rukoilla, ja koin sen helpottavan oloani. Omaksuin uskontoon irrationalistisen näkemyksen, eli tiedostin, etten voi todistaa itselleni tai muille Jumalan olemassaoloa, mutta päätin tästä huolimatta uskoa, kos-

ka tämä tie on parempi, kuin epäuskon tie. Tämä oli keskeistä Kierkegaardin filosofiassa, johon olin perehtynyt opiskellessani.

Liityin kirkkoon, koin elämässäni ensimmäistä kertaa ala-asteluokkani jälkeen yhteenkuuluvuuden tunnetta suuremman ryhmän kanssa. Olin aina ollut oman tieni kulkija, seurakunnan tarjoama lämpö ja hyväksyntä olivat jotain, jota en ollut kokenut. Mutta mikään ei kestä ikuisesti, ja näin kävi myös pyrähdyselleni uskonnon maailmassa. Kyynis-nihilistinen perusluonteeni ei vain taipunut uskonnon vaatimaan kritiikkömyyteen. En myöskään pystynyt perustelemaan enää pidemmän päälle edes itselleni, että uskon tie on parempi kuin epäuskon tie. Ei se ollut. Olin saanut hetkelistä lohtua niiltä, jotka epätoivoisesti hyväksyvät jokaisen etsijän joukkoonsa maailmassa, jossa uskonto menettää päivä päivältä merkitystään.

Jätin kirkon alle vuoden päästä siitä, kun olin siihen liittynyt. Oli tästä kokemuksesta hyötyäkin. Huomasin ”uskovaisena” ollessani ateistien ajattelussa paljon uskonnollisia piirteitä, tosin kaikesta yliluonnollisesta riisuttuna. Näitä ovat mm. usko objektiivisiin arvoihin, oikeaan ja väärään, hyvään ja pahaan. Ne ovat kaikki konsepteja vailla empiiristä perustaa, vaan silti niistä pidetään vimmaisesti kiinni.

Uskonnot tekevät lännessä kuolemaa. Ateismin uusi valloittamaton rajaseutu sijaitseekin sekulaarin maagisen ajattelun kritiikissä, joka on toistaiseksi sivuutettu lähes kokonaan. Joistain asioista edes ateisti ei uskalla luopua.

Tessan tarina

Vuosikaudet pidin itseäni agnostikkona. Mutta Bible Reloadedin Hugo ja Jake saivat minut huomaamaan, että olin koko ajan ollut ateisti. Siitä taisi alkaa matkani antiteistiksi. Koen että se sai minut avoimemmaksi uskonnon vastaisuutta kohtaan. Varsinkin yksi vieraileva ateisti heidän Chick Track -äänenuissaan teki minuun suuren vaikutuksen, hän oli **Aron Ra**.

Kuultuani häntä aloin katsoa hänen videoita. Hän puhuu usein siitä, miten usko on epärationaalista ja itsepetosta. Enkä voinut väittää vastaan. Olen huomannut, että suurin osa meistä on opetettu pienestä pitäen kunnioittamaan uskontoa. Vaikka se ei ole sitä ansainnut. Ja olen huomannut kuunneltuani ja luettuani Aronin, Lawrence Kraussin, **Richard Dawkinsin** ja **Christopher Hitchensin** kaltaisia ateisteja, että en tarvitse maagista ajattelua kokeakseni tunnetta mitä englanniksi kutsutaan nimellä wonder, eli ihme.

Olen tuntenut oloni paremmaksi hyväksytyäni kunnolla sen, että tämä on ainoa elämä mitä minulla todennäköisesti on ja että luonnossa riittää ihmeteltävää moneksi ihmiseksi. Tietysti olen muutenkin saanut elämäni raiteilleen, mutta kyllä tämä selvästi on myös vaikuttanut. On edelleen uskonnollisia ihmisiä, joita suuresi ihailen. Kuten **Kenneth Miller** ja **Mary Schweitzer**, sekä Muslims for Progressive Values -järjestön perustajat. Osittain siteeratakseni Hitchensia, jos kaikki uskovaiset olisivat kuin he, minua ei haittaisi lainkaan mitä heidän oudoissa satukirjoissaan sanotaan.

Ironisesti olen nykyään entistä kiinnostuneempi näistä kirjoista ja voin parhaassa tapauksessa nähdä ne hienona runoutena. Hyvänä esimerkkinä Jobin kirjan kuvaus Leviathanista. Se sisältää sekä englanniksi että suomeksi erittäin vaikuttavan kuvauksen eräästä ihailmastani eläimestä eli krokotiilista.

Mutta on vähintään varomatonta perustaa moraaliaan näille teoksille. Joku jonka arvot jo valmiiksi perustuvat järjelle ja myötätunnolle voi epäilemättä valikoida ja tulkita näitä tekstejä siten että hän ei ole töykeä saati vaarallinen muita kohtaan. Mutta aivan liian usein ihmiset saavat näistä teksteistä joko tekosyyntä tehdä hirtittäviä tai vähintään haitallisia asioita. Ja jotkut ne saattavat suoraan johtaa harhaan, vaikka nämä muuten voisivat olla kunnan ihmisiä. Itse rakastan luontoa ja kuulun seksuaalivähemmistöön, joten en missään nimissä halua näiden myyttien sanelevan ihmisille, miten kohdella tätä haurasta planeettaa ja sen asukkaita. Siksi olen antiteisti.

SANANEN TOIMITUSSIIHTEERILTÄ

MITÄ VAPAA-AJATTELULLA ON TARJOTA?

Eero Suorsa

Vapaa-ajattelijoiden tuntuu olevan kaksijakoinen ja haastava tehtävä. Sekä edistää uskonottomien ihmisoikeuksia ja uskonnotonta tapakulttuuria, mutta tämän lisäksi tuoda esiin uskontokritiikkiä, ja uskontoihin liittyviä väärinkäytöksiä. Uskonnonharjoituksen ei tulisi olla läsnä kouluissa, eivätkä uskonnot saisi määrittää poliittista päätöksentekoa. Tämän lisäksi uskontojen sisällä tapahtuu räikeitä ihmisoikeusrikkoksia, kuten naisiin, lapsiin ja seksuaalivähemmistöihin kohdistuvia rikoksia.

Ihmettelen suuresti, jos joku vapari ei tunne velvollisuudekseen tehdä näille asioilla jotain, vaan ruikuttaa "mutta miksei lehti kerro uskonottomien asioista?" Vapaa-ajattelijoiden on kaikilla osaltaan vastuu viedä tietoa eteen päin siitä, että on olemassa myös vaihtoehto. Ja vaihtoehtoja on jo tarjolla uskonottomista juhlista häihin ja hautajaisiin aina hautausmaita myötä. Tätä taustaa vasten on turha valittaa, etteikö vaihtoehtoja olisi saatavilla. Niistä ei ole vain tarpeeksi tietoa, eikä tämä ole vain vapareista kiinni, vaan myös kuntien käytännöistä. Esimerkiksi informaatiota tuhkien sirottelusta ei aina ole saatavilla. Tästä syystä infotilaisuuksia tulisi järjestää enemmän, missä Turku on tienäyttäjänä.

Myös lehden lukijoilla on mahdollisuus tuottaa sisältöä aiheista, jotka he kokevat tärkeiksi. Toimitus on tässä suhteessa erittäin kuulolla.

Ateisteja syytetään usein vaihtoehtodottomuudesta, kiukkuisuudesta, ja keskittymisestä liikaa uskontojen parissa tapahtuviin pahoihin asioihin ja väärinkäytöksiin, ilman vaihtoehdon tarjoamista. Myös lehteä tehdessä ja artikkeleja ideoidessa näihin kysymyksiin joutuu törmäämään jatkuvasti: tarjotaanko lukijalle aihetta suuttua, vai tarjotaanko lukijalle jokin positiivinen vaihtoehto? Toiset haluavat puuttua uskontojen parissa

tapahtuviin vääryyksiin, kun taas toiset eivät halua kuulla uskonnoista yhtään mitään. Tässä lehdessä arvioimani elokuva *The Most Hated Woman in America* (2017) kertoo, miksi ateistit ovat niin kiukkuisia. Jos haluaa lyhyen yleisesityksen siitä miksi ateistit ovat niin kiukkuisia, niin suosittelen **Greta Christinan** helppoa ja yleistajuista perusteosta: *Why Are Atheist So Angry?: 99 Things That Piss Off The Goodless* (2017).

Näiden kahden, kritiikin ja vaihtoehtojen täysin tasapainotettu esiintuominen olisi luultavasti viedä ratkaisu: sekä tietoa siitä, että uskonnoille on tarjolla vaihtoehtoja, mutta myös näiden vaihtoehtojen esiintuomista. Valitettavasti tilanne ei ole näin yksiselitteinen. Huolimatta siitä, että kehitys maailmalla on kulkenut eteen päin, ja ajankohtaisia muutoksia suhteessa uskonottomien asemaan parempaan päin on tapahtunut, niin elämme edelleen maailmassa jossa uskonnoilla on valitettavan dominoiva rooli, kuten tämänkin lehden artikkeleista käy ilmi.

Tästä dominoivasta asemasta johdettujen monella ateistilla on uskonnosta paljon sanottavaa, mutta negatiivisessa mielessä. On myös ongelmallista ajatella, että vaihtoehdot uskonnoille olisivat jotenkin monoliittisia ja kaikille valmiiksi tarjolla ja pureskeltuja. Tässä

jätetään juuri se tila, mitä uskonnot eivät jätä: vapauden valita. Jokainen saa järjestää sellaiset uskonnottomat juhlat kuin haluaa, ja tähän on tarjolla tukea ja opastusta.

Uskonnoton tapakulttuuri on rikkasta. Tämän voi huomata kun katsotaan American Humanist Associationin valintoja vuoden humanisteiksi. Joukosta löytyy monelle vaparille tuttuja nimiä, kuten filosofi **Daniel C. Dennett** vuodelta 2004, mutta myös kirjailijat **Alice Walker** vuodelta 1997 ja **Joyce Carol Oates** vuodelta 2007. Uskonnoton kulttuuri on näin moninaista, ja jättää näiden juhlien järjestäjille, toiston uhallakin, vapauden valita.

Vapaa-ajattelu, uskonnottomuus, ateismi (rakkaalla lapsella on monta

nimeä) ei valitettavasti vielä voi tapahtua ilman jonkinlaista suhdetta uskontoon. Kaikki näihin väestöryhmiin kuuluvat eivät edes välttämättä identifioitu näihin termeihin: joku voi allekirjoittaa kuuluvansa näihin kaikkiin viiteryhmiin, kun taas toiselle vapaa-ajattelu voi merkitä ensisijaisesti suhdetta Vapaa-ajattelijain liittoon, kun taas toiselle ateismi on termi jossa on liian negatiivinen lataus, kun toiselle uskonnottomuus ajaa saman asian.

Suhde uskontoon voi olla joko täysin neutraali, tai sitten jyrkän negatiivinen. Kaikille uskonto ei merkitse yhtään mitään: evankelis-luterilaisen kirkon jäsenmäärä laskee, ja monille kirkkoon liittyvät rituaalit ovat ainoa syy pysyä kirkossa.

Tästä syystä konkreettinen vaihtoehtojen tarve koskee esimerkiksi uskonnottomien juhlien järjestämisestä. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että uskonnottomilla juhlilla ei ole vastaavia valmiita kaavoja kuin uskonnollisilla juhlatilaisuuksilla. Tästä syystä jokainen uskonnoton juhla, johon tämän kirjoittaja on ottanut osaa, on ollut omalla tavallaan värikäs ja järjestäjänsä näköinen. Ihmiset kuitenkin kaipaavat myös konkreettisia, valmiita ideoita, ja tähän tarpeeseen on syntynyt esimerkiksi Pro-Seremoniat Oy, joka tarjoaa uskonnottomien juhlien järjestämisessä arvokasta tietoa ja tukea. Näistä vaihtoehtoista halutaan kertoa myös lehdessä, kuten Turussa 18.4. järjestetystä Jumalattomat juhlamenot-infotilaisuudesta.

Arvostelu

KIRJA-ARVOSTELU: USKONTO JA RAHA

Eero Suorsa

Lapin yliopiston politologian lehtorin Aini Linjakumpun tutkimusteos on hyvä ja ajankohtainen katsaus vanhoillislestadiolaisuuden suhteesta talouselämään. Linjakumpu on tutkinut liikettä myös muissa teoksissaan, ja hän oli vieraana Turun vapaa-ajattelijoiden kirjailijapaneelissa Turun kirjamesseilla 2017.

Linjakumpu on koonnut aineiston haastattelujen, yritysten julkisten taloustietojen sekä media-aineiston perusteella. Linjakumpu lähestyy vanhoillislestadiolaisuuden liiketoimintaa

verkoston käsitteen kautta. Verkosto tarkoittaa tässä yhteydessä sosiaalisten suhteiden kokonaisuuteen joilla on merkitystä talouden kannalta. Verkosto on käsitteenä väljempi kuin esimerkiksi poliittinen puolue tai poliittinen liike. Verkostot ovat vanhoillislestadiolaisille yrittäjille tärkeä resurssi

Tutkimus on erittäin kattava, ja tuo esiin esimerkiksi sen etteivät vanhoillislestadiolaiset yrittäjät välttämättä erityisesti suosi vanhoillislestadiolaisia työnhaussa. Tutkimus on myös pioneiritutkimus, koska vastaavaa tutkimusta ei ole Suomessa aiemmin tehty. Mielenkiintoinen tieto on myös se, että iso osa vanhoillislestadiolaisista yrityksistä on rakennusalan yrityksiä.

Aini Linjakumpu:
Vanhoillislestadiolaisuuden taloudelliset verkostot.
Vastapaino. 2018, 295 sivua.

Yritystoimintaa on keskittynyt erityisesti Oulun seudulle, Koillismaalle ja Etelä-Lappiin.

Linjakumpu vertailee vanhalestadiolaisuuden taloudellista toimintaa muihin uskonnollisiin yhteisöihin, kuten amisseihin ja skientologieihin. Tämän hän tekee perusteellisesti. Lukiessa nousee väkisin mieleen, onko uskonnolle lähtökohtaisesti tyypillistä rahan tavoittelu. Skientologiaan tiivistyvät nämä piirteet erittäin voimakkaasti, mutta ero muiden uskontojen harjoittamaan toimintaan on ehkä matalampi profiili.

Kirja on hyödyllinen jokaiselle vaparille joka on kiinnostunut liiketoiminnasta.

ELOKUVA-ARVOSTELU:

AMERIKAN VIHATUIN NAINEN

Ero Suorsa

Netflix tuotti viime vuonna elokuvan Madalyn **Murray O'Hairista** (loistava **Melissa Leo**), omana aikanaan Yhdysvaltain näkyvimmästä ateistista, joka perusti edelleen toiminnassa olevan American Atheist järjestön. Leo tuo roolityössään hyvin esiin Murrayn halun saada aikaan muutoksen, ja raivon millä tätä muutosta voidaan ajaa. Murray ei koskaan halunnut tavallista keskiluokkaista, pikkuporvarillista kotirouvan elämää, vaan eräänä päivänä lampsi julkiseen koululuokkaan ja ilmoitti ettei hänen poikansa tarvitse rukoilla.

Tämä nosti esiin suuren kohun Yhdysvalloissa, ja Murray joutui muuttamaan perheineen Marylandista Texasiin. Mutta hän voitti: Yhdysvaltain korkein oikeus oli vuonna 1963 samaa mieltä hänen kanssaan ja näin rukoukset loppuivat julkisissa kouluissa. Murray oli kova luu, ja vaikka joutuikin muuttamaan Baltimoresta Texasiin uhkausten ja hengen vaaran takia, niin se ei häntä lannistanut. Melissa Leo onnistuu loistavasti kiteyttämään Murrayn ajatusmaailman teräksessä tehdyn vakaumuksen äänellä: "No one can hurt me", kukaan ei voisi vahingoittaa.

Murray oli perhekeskeinen ihminen. Hän matkusti paljon Hän menetti vanhimman poikansa Billin (**Vincent**

Kathreiser) vuonna 1980, jotka pyrkivät kaikin keinoin tekemään Murraysta hirviön. Murray vastaukset näihin oman esikoispoikansa julkisuudessa esittämiin lausuntoihin olivat yleensä lajia, jos käytämme vanhaa sanontaa "paska närhi räähky". Tämän jälkeen hän asui toisen poikansa **John Carth Murrayn (Michael Chemus)** sekä esikoispoikansa tyttären Robinin (**Juno Temple**) kanssa, joka kielsi isänsä lammasmaisen konntaamisen kristittyjen pariin. Hairin perheen kolmikko oli erottamaton; he asuivat yhdessä, matkustivat yhdessä ja he johtivat yhdessä American Atheist järjestöä.

Mutta esikoispojan menettäminen arkkivihollisille satutti ja haavoitti, oman pojan pyrkiessä aktiivisesti vastustamaan äitinsä työtä. Tästä johtuen Murray teki kohtalokkaan valinnan: hän valitsi tapa- ja väkivaltarikollisen, **David Watersin (Lohn Lucas)** hoitamaan American Atheistin raha-asioita, hakien korvausta esikoispoikansa menetykselle. Kipu, joka esikoispojan menetyksestä kristityille kalvoi Murrayta oli suunnaton. Myöhemmin hän erotti rahoja kavaltaneen Watersin ja tämä vannoi kosto, jonka myöhemmin toteutti kammottavimmalla tavalla, murhalla.

Elokuva ei tietenkään pysty tuomaan kaikkia aspekteja päähenkilön värikkäästä elämästä ja sen traagisesta lopusta. Mutta Murrayn aggressiivisen tavan ajaa ateismia elokuva tuo kyllä esiin. Murray oli valmis väittele-

mään uskovaisten kanssa myös hyvin aggressiivisesti, mutta hyvillä perusteilla. Talk-show juontaja **Phil Donahuen** hän kykeni lyttäämään vedoten pelkästään tämän katolilaisuuteen. Murray pyöritti myös ateistista tv- ja radio-ohjelmaa, ja ja televisiosta tätä katseltiin peräti 140 kanavalta kaapelikanavalta.

Murray oli myös kiivas feministi, vaikka olikin monesti erimielisyyksissä naisasialiikkeen kanssa. Murray myös totesi amerikkalaisten miesten käyttävän seksuaalisuuttaan vain ejakulaation loppuun asti. Ei kuulosta kovin kaukaiselta Suomessakaan. Murrayn elämään mahtui paljon: hän oli feministi, Hustler-pornokonsernin Larry Flynnin presidentinvaalikampanjan puheenkirjoittajat. Elokuva on siis löyhä kuvaus päähenkilön elämästä, mutta suosittelen tätä ehdottomasti jokaiselle ateistille. Myös Vapaa-ajattelijan liiton kustantanut on aikoinaan julkaissut Murrayn teoksen Ateistit ja agnostikot.

Minussa elokuva herätti suurta inspiraatioita. Suomessakaan vapaaajattelijoiden ei tulisi olla liian kilttejä, vaan sanoa myös rumasti Murrayn tyyliin. Joskus voi olla ihan asiaan kuuluvaa sanoa jossain keskustelutilaisuudessa "turpa kiinni", vaikka toisen argumentaatio olisi suht. ystävällistä. Mutta jos se on laadutonta, niin sitten on aina nähdäkseen suorittaa nyrikin punnitus kuten **Arto Paasilinnan Ulvovassa mylläriässä**.

USKONTOJEN OMAISUUS SUUREMPI USA:SSA KUIN GOOGLLEN JA APPLLEN YHDESSÄ

Georgetownin yliopistossa tehdyssä tutkimuksissa havaittiin, että uskontojen verovapaudesta johtuen uskontojen maallinen omaisuus on suurempi kuin Googlen ja Applen vastaavat omaisuusmäärät yhteensä. Tutkimuksen toteuttivat **Brian J. Grimm** ja **Melissa E. Grimm**, ja tulokset julkaistiin *Interdisciplinary Journal of Research on Religion* vertaisarvioidussa aka-

teemisessa julkaisussa. Eivätkä Apple ja Google olleet ainoita tutkimuksessa tarkasteltuja yrityksiä: joukkoon mahtui mukaan myös kahdeksan muuta teknologia-alan yritystä ja tästäkin huolimatta uskontojen varallisuus ja liikevaihto ylittivät näiden yritysten rahavarannot. Näköjään skientologian perustajan, tunnetun huijarin **L. Ron Hubbard**in lohkaus siitä,

"jos haluat rikastua, perusta uskonto", pitää paikkansa. Tätä varallisuutta ei ole käytetty ainakaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin: Teksasin luonnonkatastrofien aikana suomalaisten helluntailaisten palvoma **Joel Osteen** piti megakirkkonsa ovet suljettuina hätämaajoituksella. Samaan aikaan paikalliset ateistijärjestöt tarjosivat ruoka-apua ja hätämaajoitusta.

MYYTTI HINDULAISUUDEN VAIKUTUKSESTA INTIALAISTEN RUOKAVALIOON KUMOUTUMASSA

BBC uutisoi 4.4.2018, että intialaisten hindulaisuuteen pohjautuva kasvisruokavalio on myytti. Antropologi **Balmurli Natrajanin** selvityksen mukaan ihmiset korostavat kyselytutkimuksissa kasvissyöntiä, kulttuurisen ja uskonnollisen paineen tähden. Näiden tutkimustulosten valossa intialaisista vain 20 % on vegetaristeja. Enemmistö hinduista on lihansyöjiä, ja vain yläkasteihin kuuluvat hindut noudattavat puhdasta kasvisruokavaliota. Kasvisruokaa syödään korkeaan tulotasoon kuuluvissa yläkasteissa, kun taas alemmissa kas-

teissa, kuten pahasti syrjittävien dalitien ja heimokansojen parissa liha näyttelee enemmistöä ruokalautasella. Liha on yksinkertaisesti halvempaa. Hindu-fundamentalistisen pääministerin **Narendra Modin** aikana kasvissyönnistä on tehty osa fundamentalistista ja nationalistista agendaa. Modin hallitus on pyrkinyt lähettämään maailmalle viestiä Intiasta kansakuntana, joka syö kasviksia. Tämä viesti ei pidä paikkansa. Vaikka hindujen pyhää eläintä, lehmää, suojellaan fanaattisesti aina väkivaltaisuuksiin asti, niin esimerkiksi Delhis-

sä kanaa syödään runsaasti, kuin myös Keralan osavaltiossa vuohenlihaa. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, miten Modin BJP-puolue pyrkii edistämään hindunationalistisista agendaansa, josta suljetaan ulos kristityt, muslimit ja lukuisat muut eri uskontokuntien edustajat, ja tietysti ateistit. Suomalaisten Goan reppureissaajien on syytä pitää mielessä hindulaisuuden pimeä puoli. Joidenkin suomalaisen äärioikeiston jäseniin on vaikuttanut suuresti äärihindu **Savitri Devi**, jota on kutsuttu myös **Hitlerin** papittareksi.

SAUDI-ARABIASSA MIES TUOMITTU KUOLEMAAN ATEISMISTA

Ahmad Al-Shamri niminen 20-vuotias mies on tuomittu Saudi-Arabiassa kuolemaan ateismin harjoittamisesta. Hän teki sosiaaliseen mediaan videoita, joissa kritisoi profeetta Muhamme-

dia. Tuomio annettiin jo 2015, mutta sitä ollaan panemassa nyt täytäntöön. Fundamentalistimuslimit ovat juhlineet kuolemantuomiota sosiaalisessa mediassa.

On ironista, että Saudi-Arabia istuu YK:n ihmisoikeusneuvostossa.

USKONTO NOSTAA SEKSUAALIVÄHEMMISTÖJEN ITSEMURHIEN RISKIÄ

American Journal of Preventive Medicine julkaistussa artikkelissa **John R. Blosnicch** osoittaa, että vaikka uskonnolla on heteroseksuaalisia nuoria suojeleva vaikutus koskien itsemurhia, niin uskontojen parissa olevien seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen koh-

dalla itsemurhariski oli paljon korkeampi. Tutkimukseen osallistuneista 20 % biseksuaalisista nuorista oli yrittänyt itsemurhaa, 17 % seksuaalista suuntautumistaan pohtivaa ja 14 % homo- ja lesbonuoria. Näistä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvis-

ta nuorista joille uskonto oli tärkeä, 38 % ajatteli itsemurhaa. Nuoret seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli paljon vähemmän näitä ajatuksia.

Jäsenyhdistykset

FORSSAN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Juha Toivonen | Tölonkaari 4 A 8, 30420 FORSSA |
puh. 044 592 0210 | forssa@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN SEUDUN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Jape Lovén | Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI |
puh. 050 413 4013 | www.vapaa-ajattelijat.fi/
helsinki | helsinki@vapaa-ajattelijat.fi

JOENSUUN SEUDUN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Ari Sulopuisto | Karhantie 27, 80230 JOENSUU |
puh. 040 571 3989 |
http://www.vapaa-ajattelijat.fi/joensuu |
joensuu@vapaa-ajattelijat.fi

KAINUUN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Aki Räisänen | Sudenpolku 6 D 20, 87300 KAJAANI |
puh. 050 594 8501 | kainuu@vapaa-ajattelijat.fi

KEMIN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Pertti Periniva | Leppälinnuntie 5, 94700 KEMI |
puh. 040 557 2215 |
http://www.vapaa-ajattelijat.fi/kemi |
kemi@vapaa-ajattelijat.fi |
facebook.com/Kemin Vapaa-ajattelijat ry

KESKI-SUOMEN VAPAA-AJATELJIJAT RY

pj Päivi Kovanen | ks@vapaa-ajattelijat.fi |
www.ks.vapaa-ajattelijat.fi |
facebook.com/ksvapaaajattelijat

KESKI-UUDENMAAN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Veikko Laine | Rantakatu 3 a A 7
0440 Järvenpää |
keski-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi |
045 606 4410

KOTKAN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Ulla-Maija Eerola | Munsaarentie 70, 48300 Kotka |
puh. 0440 183 966 |
http://vapaa-ajattelijat.fi/kotka |
kotka@vapaa-ajattelijat.fi

KOUVOLAN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Heljä Pekkalin | Killingintie 4 B 19,
45700 KUUSANKOSKI | puh. 040 704 4638 |
kouvola@vapaa-ajattelijat.fi

LAHDEN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Saimaankatu 3-5 B 34, 15140 LAHTI |
http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lahti |
lahti@vapaa-ajattelijat.fi

LAPPEENRANNAN JA YMPÄRISTÖN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Mika Aromaa | Suonionkatu 30 B 10,
53600 LAPPEENRANTA | puh. 044 9768477 |
http://vapaa-ajattelijat.fi/lappeenranta

LUOTEIS-LAPIN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Reijo Raappana | Raappanantie 7,
95830 Vaattojärvi | puh. 040 823 6342 |
luoteis-lappi@vapaa-ajattelijat.fi |
reijo.raappana@wippies.fi

NOKIAN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Raili Ala-Kivimäki | Poutuntie 10 A 3, 37100 Nokia |
nokia@vapaa-ajattelijat.fi

OULUNSEUDUN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Timo Karjalainen | Kastellinkaari 22, 90230 OULU |
puh. 0505903763 | www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu |
oulu@vapaa-ajattelijat.fi

RAISION VAPAA-AJATELJIJAT RY

Anne Sinilaakso | Arres Lindqvist |
raisio@vapaa-ajattelijat.fi |
https://www.facebook.com/
groups/383022375098620

ROVANIEMEN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Marianne Ikävalko | marianne.ikavalko@gmail.com |

SATAKUNNAN VAPAA-AJATELJIJAT RY

c/o Jukka Kim | Tarhatie 2 as. 6, 29250 Nakkila |
http://satakunta.vapaa-ajattelijat.fi |
satakunta@vapaa-ajattelijat.fi

SEINÄJOEN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Marko Koivuniemi | Poikkitie 22, 61600 Jalasjärvi |
puh. 0400 429 540 |
http://vapaa-ajattelijat.fi/seinajoki |
seinajoki@vapaa-ajattelijat.fi

TAMPEREEN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Yliopistonkatu 58 B, 6 krs, 33100 TAMPERE |
puh. 045 130 3837 |
http://tamper.vapaa-ajattelijat.fi |
tamper@vapaa-ajattelijat.fi

TURUN VAPAA-AJATELJIJAT RY

Katariina Lappi | Pääskynlento 14 A 4,
20610 TURKU |
http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku |
turku@vapaa-ajattelijat.fi

LIITY JÄSENEKSI:

Nettilomakkeen <http://vapaa-ajattelijat.fi/liity-jaseneksi/> tiedot ohjautuvat valitsemaasi yhdistykseen.
Jäsenhakemuksen voi lähettää myös yhdistyksen sähköpostiin tai toimihenkilöille.

Vapaa-ajattelijain liiton Tavoitteet ja strategia 2017-2020

<http://vapaa-ajattelijat.fi/blog/2017/08/14/vapaa-ajattelijain-liiton-tavoitteet-ja-strategia-2017-2020>

Lehden ja liiton tiedot

Vapaa Ajattelijat

Sekulaarin kulttuurin, ihmisten yhdenvertaisuuden, ajatuksen ja vakauksen vapauden sekä tiedepohjaisen maailmankuvan, rationaalisen ajattelun ja humanismin äänenkannattaja.

Kulttuuri- ja mielipidelehtien liitto
Kultti ry:n jäsen.

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain Liitto ry

Liitto on uskonnottomien edunvalvonta-, ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestö.

Kirjoittajien mielipiteet eivät välttämättä vastaa lehden tai julkaisijan kantaa.

Lehden tiedot

Painopaikka

Painopaikka Grano Oy
Lehti 2/2018
Painos 2300 kpl
ISSN 0355-8703
ISSN 2242-8992
Ilmestyy 4 numeroa vuodessa

Toimitus

Päätoimittaja

Esa Ylikoski

Toimitussihteeri

Eero Suorsa

Maria Eneback
Julia Lintulaakso
Jori Mäntysalo

Kirjoittajalle, lukijalle

Kirjoitukset, mielipiteet, aihetoiomukset ja kommentit toimituskunnalle alla olevaan osoitteeseen. Mahdollisista kirjoituspalkkioista sovittava ennakolta.

Toimitus varaa oikeuden muokata ja lyhentää tekstejä.

Yhteydenotot

toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi
p. 0504685332

Tilaukset, ilmoitukset, osoitteen muutokset

Tilauhinta	30 €/vuosi
Ilmoitukset	koko sivu 500 €
	puoli sivua 250 €
	1/4 sivua 125 €
	1/8 sivua 75 €

Tilaukset, ilmoitukset ja tilaajien osoitteen muutokset osoitteeseen:

Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
val@vapaa-ajattelijat.fi
p. 050 468 5332

Jäsenyhdistysten henkilöjäsenet ilmoittavat osoitteenmuutokset ja muut jäsenasiat omalle yhdistykselleen.

Seuraava numero

Ilmestyy syyskuussa 2018. Aineisto 6.8.2018 mennessä osoitteeseen: toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

Lehden arkisto

Lehden arkisto liiton sivustolla
www.vapaa-ajattelijat.fi/lehden-arkisto

Vapaa-ajattelijain Liitto ry Fritänkarnas förbund rf

Liittohallitus

Kaj Torrkulla, puheenjohtaja
Antti Värri, varapuheenjohtaja
Esa Ylikoski, pääsihteeri
Marko Lakkala
Mikko Muilu
Binar Mustafa
Terttu Rautiainen
Yki Räikkälä
Reetta Tuomainen

Liike- ja yhteisötunnus 0221208-2
Yhdistysrekisterinumero 38101

Tilinumero FI14 5542 2320 3638 64
BIC OKOYFIHH

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>
val@vapaa-ajattelijat.fi

p. 050 468 5332 (pääsihteeri)